

D'economia a la Safor

Néstor Novell Sanxo

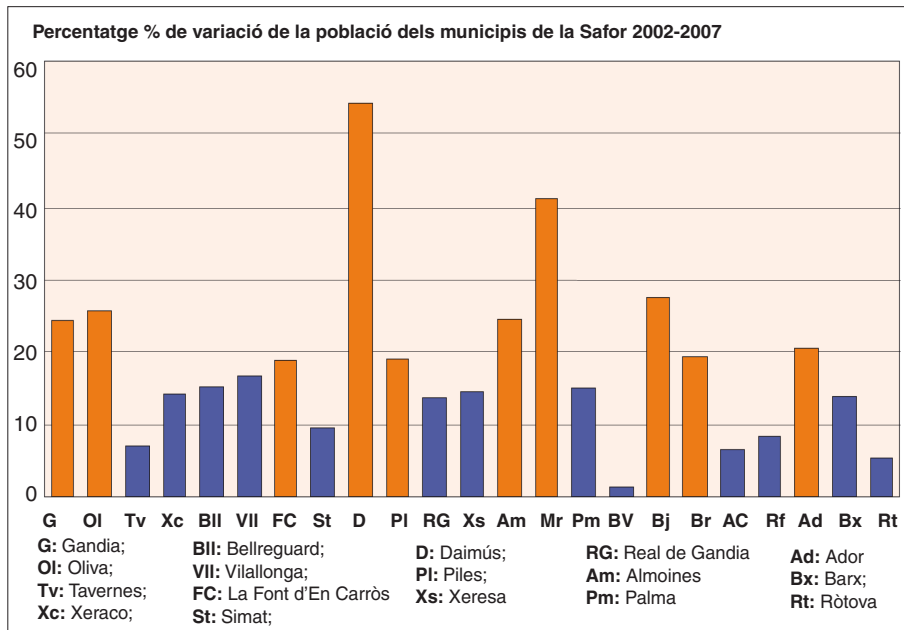
Introducció

Tot just iniciada una crisi econòmica, generada pel capitalisme financer hegemònic, ultraliberal i global, resulta aventurat parlar de tendències econòmiques i de perspectives de futur. Intentar avaluar, a hores d'ara, l'abast de la crisi i especular sobre els canvis profunds, o no, que generarà en l'economia mundial, seria un exercici temerari. A més, i en termes concrets, cal tenir en compte que les dades estadístiques, poques, disperses, i referides a una base territorial no mai comarcal, encara no arpleguen com i de quina manera està afectant la crisi a la comarca.

És per aquests motius que, davant l'encàrrec de parlar de l'economia de la Safor, he optat per fer un seguit de consideracions sobre les tendències històriques que han primat sobre els nostres principals sectors econòmics, fent ús del magnífic Observatori socioeconòmic que disposa l'Ajuntament de Gandia i de les dades anuals que publiquen els serveis econòmics de «la Caixa». Per altra banda, he considerat d'interés fer una comparació, sempre que ha estat possible, amb allò que ha estat passant en altres municipis de les CCV i de la resta de l'Arc Mediterrani i finalitzar amb una mínima reflexió sobre la gran absent dels debats valencians, la política territorial i la participació en els grans eixos europeus de desenvolupament.

El factor humà

En els darrers anys la comarca ha passat d'uns 135.000 habitants, el 1998, a tenir-ne prop de 175.000, el 2007. La majoria dels pobles mantenen un estancament o un creixement vegetatiu molt moderat. A Gandia i Oliva es concentra cada vegada més la població; actualment, Gandia s'apropa al 45% i la d'Oliva, al 16% de la població saforenca.

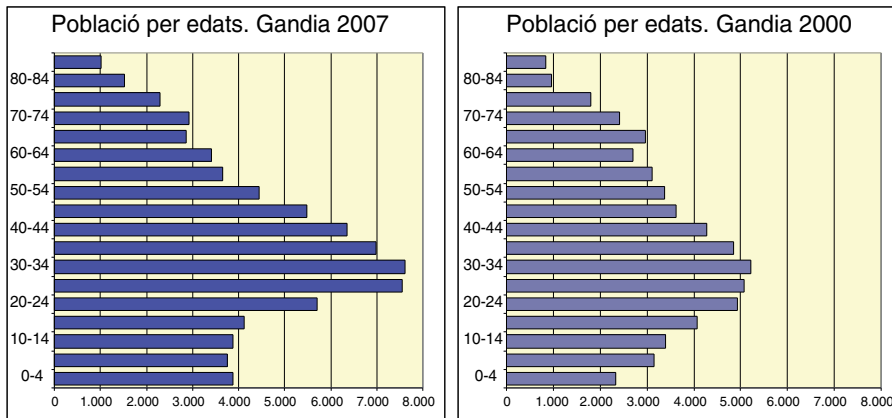
Aquestes poblacions, més les de Benirredrà, Ador, Almoines, Beniarjó i especialment Miramar (41%) i Daimús (47%), han tingut, en el període 2002-2007, un increment de població superior al 20%.

Els grans increments de població, en aquest període, es deuen bàsicament a la forta immigració que tenen els nostres pobles, un 18,40% de mitjana comarcal. En termes percentuals i en termes absoluts la gran concentració de la immigració s'ha produït a les ciutats d'Oliva i Gandia. La població immigrada suposa, en ambdues ciutats, prop del 25% del total de les respectives poblacions i, entre les dues, absorbeixen prop del 80% de tota la immigració comarcal. La destinació laboral dels immigrants és la construcció, l'agricultura, l'hostaleria i els treballs domèstics.

Cal assenyalar que el creixement que han tingut les poblacions que circumval·len Gandia, com Benirredrà, Daimús, Miramar, Almoines i Beniarjó,

ha estat de població majoritàriament d'origen espanyol, mentre que poblacions com Barx, Piles, la Font i Benifairó, han tingut una important allau immigratòria estrangera.

Per veure el procés d'envelliment de la població saforenca podem comparar la distribució de la població, per trams d'edat, entre l'any 2000 i el 2007, en el cas de Gandia. Aquesta distribució mostra com el creixement vegetatiu és insuficient per a reemplaçar les generacions anteriors i com l'augment de població que ha generat la immigració no ha fet més que potenciar aquest desequilibri generacional, perquè si bé els immigrants han incrementat considerablement les capes de població en edat escolar, l'augment més considerable s'ha concentrat en els trams d'edat laboral.

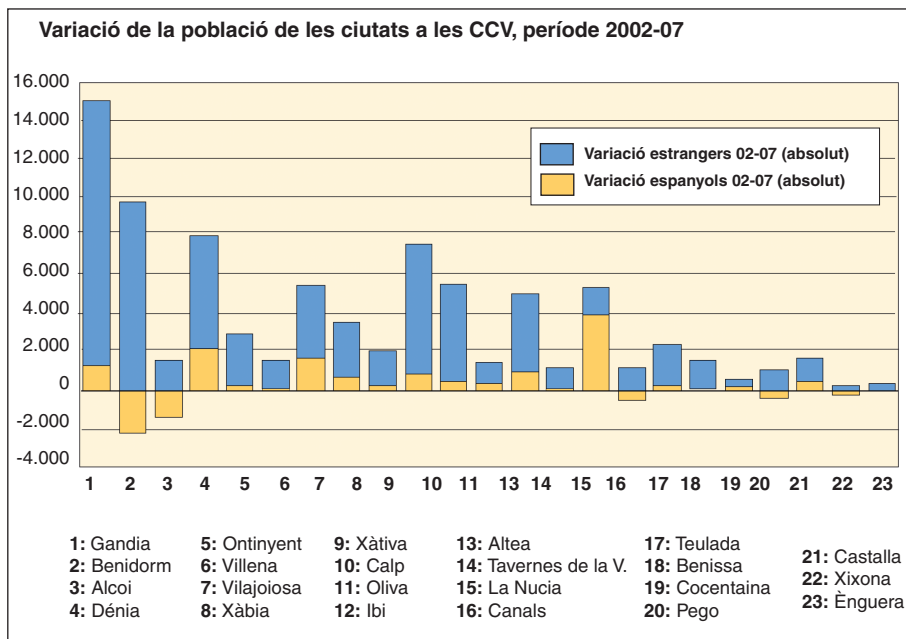

La nostra societat no podrà mantenir a llarg termini aquesta situació, per la qual cosa caldrà establir estímuls eficaços a la conciliació entre la vida laboral i la familiar i valorar la maternitat i la protecció de la vida familiar.

Les dades mostren l'allau immigratòria que hem tingut, molt important i en molt poc de temps, així que la manca de planificació i la immediatesa ha impedit dur en les condicions escaients les accions d'integració i de prestació de serveis social bàsics: sanitat, assistència social, formació, educació i habitatge, i no només per als immigrants, sinó tampoc per a la pròpia societat resident. Més greu ha estat la manca de voluntat política per a facilitar accions d'acollida i d'immersió lingüística en la cultura i la llengua del país. Les dificultats que ha

tingut el sistema educatiu han estat enormes i el procés d'aculturació que ha sofert la nostra societat pot ser irrecuperable.

Si analitzem la situació a nivell de les Comarques Centrals Valencianes (CCV), Gandia ha estat la ciutat que més ha crescut en habitants en el període 2002-07. La resta de ciutats que creixen de manera ben important també estan a la costa, com és el cas de Benidorm, Dénia, Calp, Oliva, la Vila, etc., mentre que les ciutats de l'interior com Alcoi, Cocentaina i Xixona, estan ben a prop d'un creixement zero.

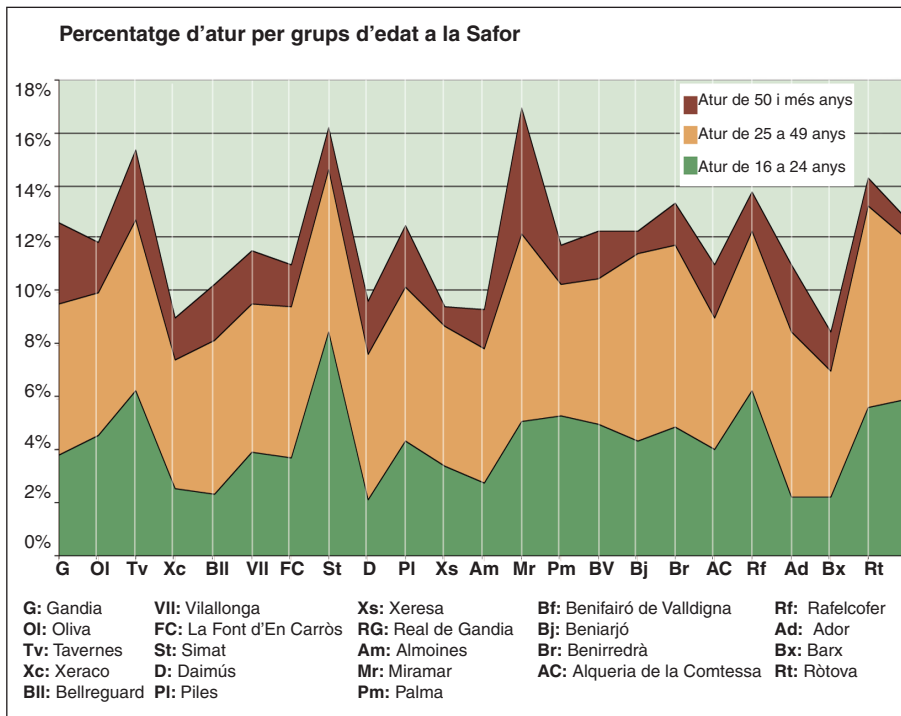
Si fem una mirada a l'Arc Mediterrani, ens adonarem que Gandia és la ciutat de creixement relatiu més elevat entre les ciutats de més de 50.000 habitants, després de Torrevella i Oriola.

L'atur i la contractació

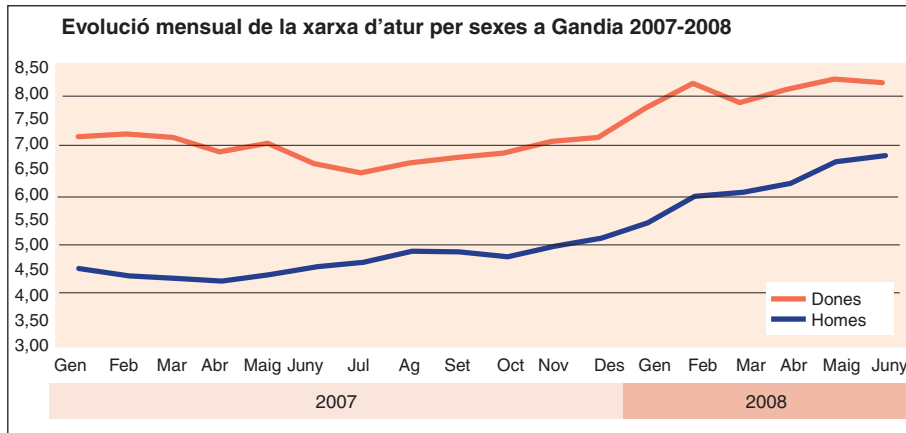
El comportament de l'atur durant la darrera dècada ha estat d'una forta baixada fins a l'any 2001, i després s'ha estabilitzat, entre el 2% i el 3% del total de la població d'homes i entre el 3% i el 4% del total de població de dones. S'observen un nivells superiors d'atur a Almoines, Tavernes, Simat de la Valldigna i Barx. Els nivells més baixos d'atur són els d'Ador, Xeraco, Xeresa, Real de Gandia i Daimús.

A la comarca, la taxa d'atur de les dones és el 60% de l'atur total, mentre que la dels homes es situa en el 40% de mitjana. És proporcionalment més fort l'atur de les dones a Almoines, Tavernes, Simat i Benifairó de la Valldigna, i Beniarjó.

L'atur per edats, a la Safor per al tram 16-24 anys, dona un nivell molt elevat a Simat de la Valldigna (8,5%) i un nivell alt a Tavernes, l'Alqueria de la Comtessa i Barx. Per al tram de 25 a 49 anys destaca el percentatge de Barx (7,7%) i d'Almoines (7,1%), seguits de Tavernes i Rafelcofer. Per al tram de més de 50 anys destaquen Almoines (4,8%) i Gandia (3%).

Per analitzar el que està passant més recentment haurem d'anar a les dades d'atur a Gandia, les quals ja mostren amb claredat les conseqüències de la crisi del sector de la construcció i de la crisi internacional. Les dades del Servef donen un creixement de l'atur més elevat entre els homes que no entre les dones. L'increment de l'atur comença a manifestar-se a partir de la segona meitat de l'any 2007 i especialment a partir del final del 2007 i el començament del 2008.

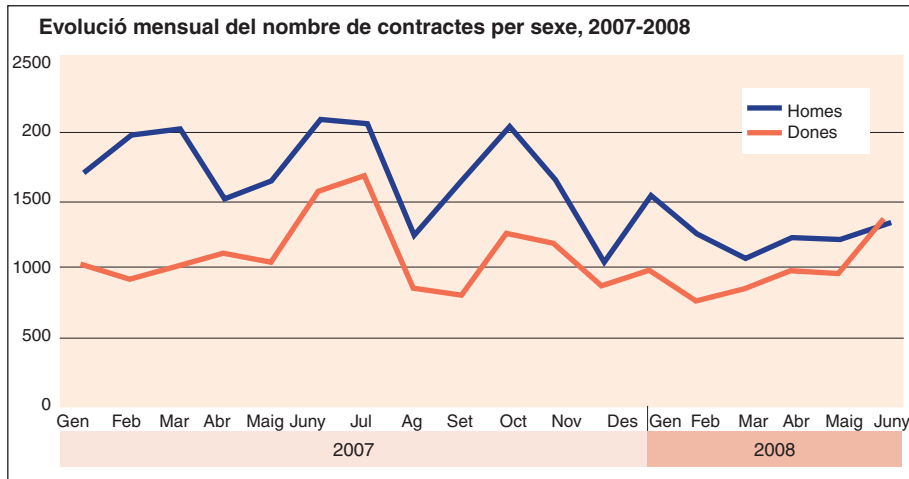

En el segon trimestre del 2008 el nombre de desocupats va augmentar un 24,43% en relació al mateix trimestre de l'any anterior. Per sectors, és el sector de la construcció el que experimenta un augment més elevat en relació al segon trimestre del 2007, un 43,84%. La indústria és el sector on l'increment de la mitjana trimestral de desocupats, en relació amb el mateix trimestre de l'any anterior, és menor. Les xifres d'aturats més elevades, en aquest segon trimestre de l'any, es registren entre els treballadors no qualificats i entre els del sector serveis.

Mercat de treball Abril 2008	Total aturats	Població activa	Taxa d'atur
Gandia	4.008	56.728	7,07%
La Safor	8.166	125.163	6,52%
País Valencià	249.027	3.387.928	7,35%
Estat espanyol	2.338.517	31.086.810	7,52%

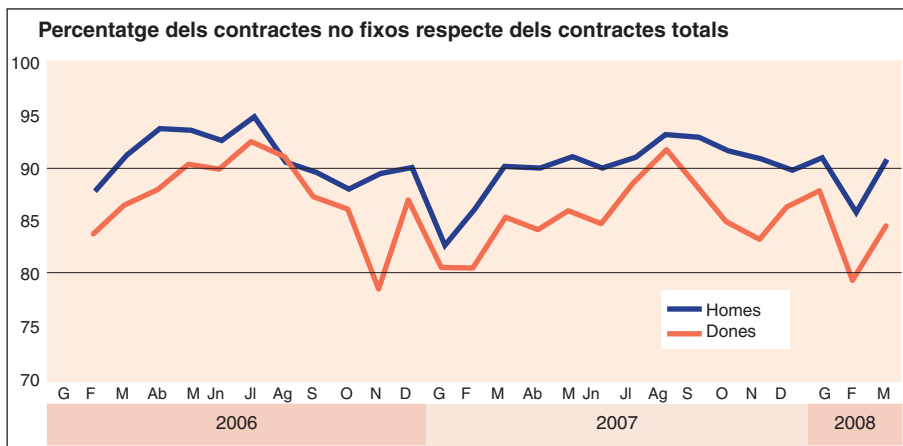
Font: L'Observatori.

En el segon trimestre de l'any 2008 s'ha registrat un augment del nombre de contractes. Tot i això, és un 20,03% menor que el registrat en el mateix període de l'any anterior. Destaca el fet que, per primera vegada des que s'arreglen aquest tipus de dades, en el mes de juny és més elevat el nombre de contractes a dones que no a homes.

Darrerament, per mesurar la temporalitat de les contractacions, seguirem el criteri de l'Observatori de Gandia que representa, en una sèrie mensual, el percentatge de contractes no fixos respecte dels contractes totals. La gràfica mostra l'alça de la contractació en els moments de més venda comercial i turística, i també la importància del treball no fix i el treball en precari, especialment en el cas dels joves.

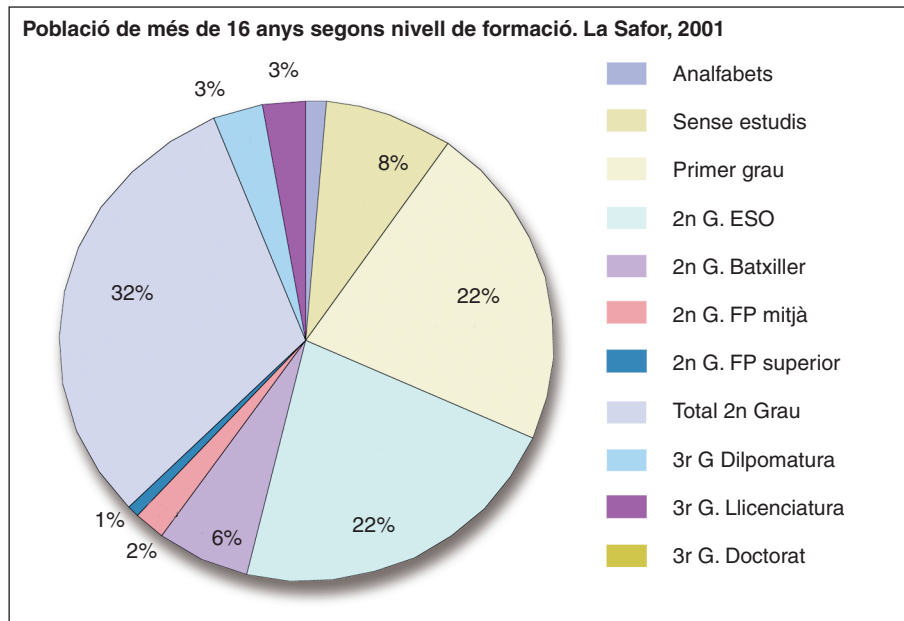
El creixement desordenat i el model que se sustenta en mà d'obra barata no presenten uns avanços significatius de cara el futur, sinó que més aviat en són un entrebanc. Caldria un canvi de model que considerara com a prioritat l'augment de la productivitat del territori: infraestructures, mediambient, identitat, capital humà, capital tecnològic i capital social.

L'educació i la formació

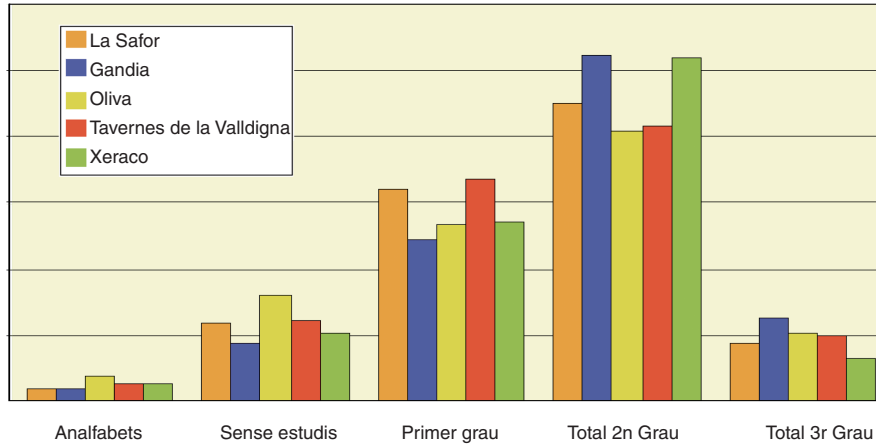
Les dades que tenim del Cens de població de 2001 mostren que la Safor, en el seu conjunt, manté un nivell cultural i de formació mitjà-baix. L'educació és una de les principals armes que pot tenir una societat moderna per fer front als reptes i els canvis que se succeeixen, atés que crea un capital humà format i interessat en el desenvolupament econòmic, social i cultural dels pobles i les ciutats.

Tot i això, les diferències entre els diversos pobles és molt notable, àdhuc si mirem només les principals poblacions comarcals. Només Gandia acumula uns nivell formatius més elevats i competitius, quasi el 60% de la població activa de Gandia disposa de formació de 2n grau (Batxiller, FP i/o equivalent) i el 15% té estudis de 3r grau (universitaris).

Cal posar en relleu que el 30% de la població de Gandia amb estudis els té en el camp de les ciències socials. A Oliva, el nivell d'analfabets i persones sense estudis és molt elevat, i també ho és a Tavernes de la Valldigna el de persones sense estudis i els d'estudis de primer grau.

En els actuals temps de canvis permanents i de competència entre ciutats i territoris, ningú no dubta que la competitivitat de la Safor pel que fa a les

àrees metropolitanas s’hauria de basar en oferir un nivell de qualitat de vida i mediambiental superior, una programació cultural i de formació de qualitat i uns recursos d’ús social diversos i suficients. No obstant això, tot i els alts índexs de creixement econòmic i de l’ocupació que hem tingut en els darrers anys, la tendència ha estat d’un estancament de les inversions dirigides a la formació professional, a l’oferta de escoles bressols, a residències per a la vellesa, a la innovació i a polítiques mediambientals.

Renda per càpita i nivell de vida

El nivell de renda de la Safor ha seguit el model de l’economia valenciana en el seu conjunt. Des de l’any 1993 hi ha hagut una tendència a la convergència entre el nivell de renda valencià i el de l’estat i l’europeu. Actualment, el PIB per càpita del País Valencià es troba lleugerament per sota de l’estatal i significa el 87% de l’europeu.

Les dades econòmiques mostren que, tot i l’increment de la població i de l’ocupació, la capacitat de compra dels saforencs es troba estancada, en gran part degut al fort endeutament que pateixen les famílies a causa de les hipoteques i l’adquisició de béns de consum durador. Si prenem les dades del conjunt de l’economia valenciana¹ s’observa que el grau de concentració de la renda al nostre país és menor que la mitjana estatal.

¹ Economia espanyola i del País Valencià. Vicent Soler Ed. UV-2004

Indicadors de renda familiar de municipis de més de 50.000 habitants del PV	Pressupost mitjà per habitant (euros/habitant)	Intervals de renda familiar 2004 (euros)	Valor cadastral mitjà 2005 (euros)
Alacant	(2006) 733,72	9.300 a 10.200	35.326,08
Alcoi	(2007) 839,47	8.300 a 9.300	25.792,94
Benidorm	(2006) 1.496,80	10.200 a 11.300	50.155,28
Castelló de la Plana	(2007) 899,87	12.100 a 12.700	38.076,45
Elda	(2005) 630,78	8.300 a 9.300	26.452,70
Elx	(2007) 862,56	9.300 a 10.200	39.106,90
Gandia	(2006) 1.114,64	11.300 a 12.100	29.956,93
Oriola	(2006) 1.010,42	9.300 a 10.200	20.397,77
Paterna	(2007) 870,55	12.100 a 12.700	35.581,93
Sagunt	(2006) 869,39	10.200 a 11.300	27.133,23
Torrent	(2005) 715,24	10.200 a 11.300	30.124,74
Torreveija	(2007) 1.030,52	10.200 a 11.300	49.968,52
València	(2007) 894,46	12.100 a 12.700	28.823,38

Font: Argos

Els ciutadans de Gandia gaudeixen d'una situació econòmica i social, mesurades pel pressupost mitjà per habitant i per l'interval de renda familiar, per damunt de la mitjana comarcal i també de la del conjunt del País Valencià, la qual cosa els ha permés, històricament, tindre una bona capacitat de demanda.

Indicadors del nivell de vida de les famílies	Gandia	la Safor	País Valencià
Pressupost mitjà per habitant (Euros/habitant) 2006	1.114,64	1.045,00	955,81
Intervals de renda familiar 2004 (Euros)	11.300-12.100	10.200-11.300	10.200-11.300
Valor cadastral mitjà 2005 (Euros)	29.956,93	27.724,43	32.415,51

Font: Presidència de la Generalitat Valenciana.

Les solucions a les situacions de dependència són una qüestió que cada vegada pesa més en la valoració de la qualitat de vida de la població. La població dependent, que no pertany a la població activa, està constituïda pels homes i les dones amb edats inferiors als 16 anys (sense haver arribat encara a l'edat laboral) i els majors de 65 anys. Aquests dos col·lectius també han experimentat un creixement en els darrers anys. La població major de 65 anys creix de manera suau i continuada mentre que el conjunt de persones menors de 16 anys experimenta un lleuger descens fins al 2003, moment en què començà a augmentar de manera continuada, fruit de l'aportació de la immigració.

A Gandia, cal destacar que, malgrat l'increment que ha experimentat la població dependent, l'índex de dependència, que mesura la proporció entre la població dependent i la potencialment activa, mostra una baixada contínua en els darrers anys, prova evident del superior creixement relatiu de la població en edat laboral. Per altra banda, l'índex de longevitat (població major de 74 anys respecte a la població major de 64), ha crescut de manera continuada, símptoma del lent però progressiu envelliment de la població.

Els índexs de maternitat (que mostra la proporció de xiquets respecte el nombre de dones en edat de ser mares) i de tendència (que mesura la proporció de xiquets menors de 5 anys respecte als xiquets del següent segment d'edat) segueixen una recuperació a partir de 2003.

Per a finalitzar, l'índex de renovació de la població activa, que computa la població compresa entre 20 i 29 anys respecte a la població entre 55 i 64 anys, ens indica un rejuveniment de la població activa i, per tant, un potencial superior per fer front a les necessitats de les persones dependents.

Any	Índex de dependència	Índex de longevitat	Índex de maternitat	Índex de tendència	Índex de renovació
1996	44,26	36,42	19,18	91,63	173,61
1997	44,31	38,74	18,85	92,00	174,96
1998	43,30	38,92	14,90	73,19	173,46
1999	43,34	40,03	14,64	73,61	172,45
2000	43,13	40,49	14,20	72,18	172,22
2001	42,16	41,31	15,14	84,91	178,32
2002	41,66	41,73	14,84	86,79	178,62
2003	41,39	42,87	14,31	86,01	169,36
2004	39,36	44,14	16,00	91,56	180,78
2005	40,67	44,43	18,32	98,10	185,70

Font: INE i Observatori de Gandia.

Els índexs demogràfics anteriors no mostren un comportament de la ciutat de Gandia substancialment diferent del conjunt de la Safor i de la resta de la Comunitat Valenciana, excepte en el cas de l'índex de renovació de la població activa, que presenta, a Gandia, un valor prou més alt, la qual cosa fa palés el dinamisme més gran que, en termes absoluts i relatius, presenta la població activa de Gandia.

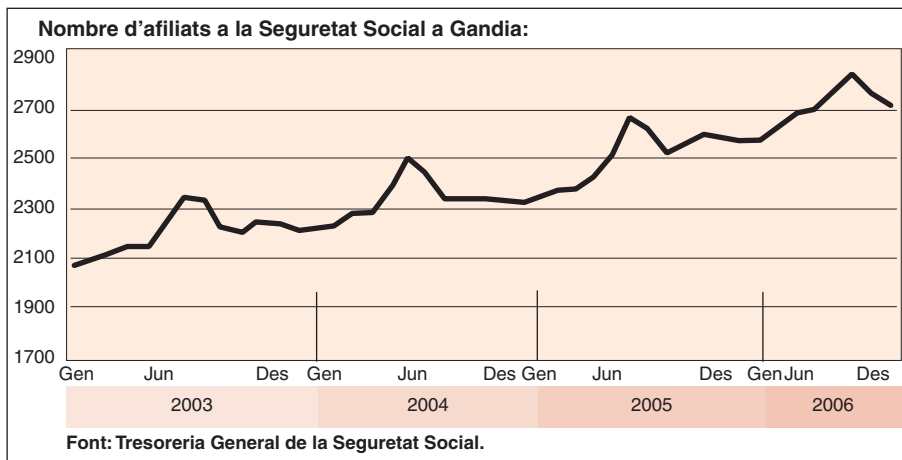
	Gandia	la Safor	País Valencià
Índex de dependència	39,4	43,5	43,7
Índex de longevitat	44,1	44,4	45,4
Índex de maternitat	16,0	17,8	18,8
Índex de tendència	91,6	96,9	104,2
Índex de renovació de la població activa	180,8	153,9	146,1

Font: Institut Valencià d'Estadística i Observatori Gandia.

El mercat de treball i l'estructura econòmica

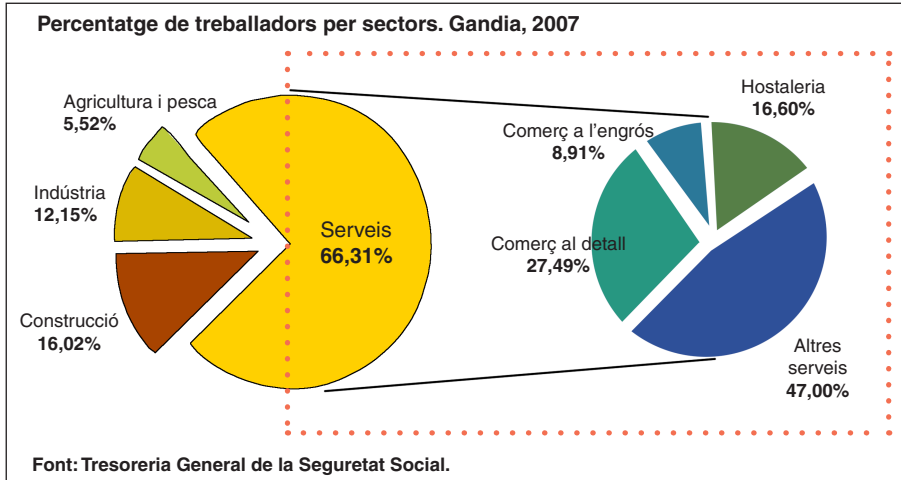
La manca d'actualització i de desglossament, per municipis i sectors, de les dades de l'IVE fa molt complicada l'anàlisi estructural de la comarca. Una manera indirecta de fer-ne una aproximació és analitzar el mercat de treball de Gandia, atés que ens relaciona la població activa i el sector productiu on treballa.

Tres trets fonamentals podem deduir de la tendència que segueix el nombre d'afiliats a la Seguretat Social: a) una tendència a l'alça provocada per una forta immigració, b) el dinamisme de la demanda del sectors de serveis i de la construcció, una tendència que en els darrers mesos s'ha trencat de manera brusca i, c) el marcat caràcter estacional del mercat de treball, condicionat pel comerç al detall i l'hostaleria en temporada turística.

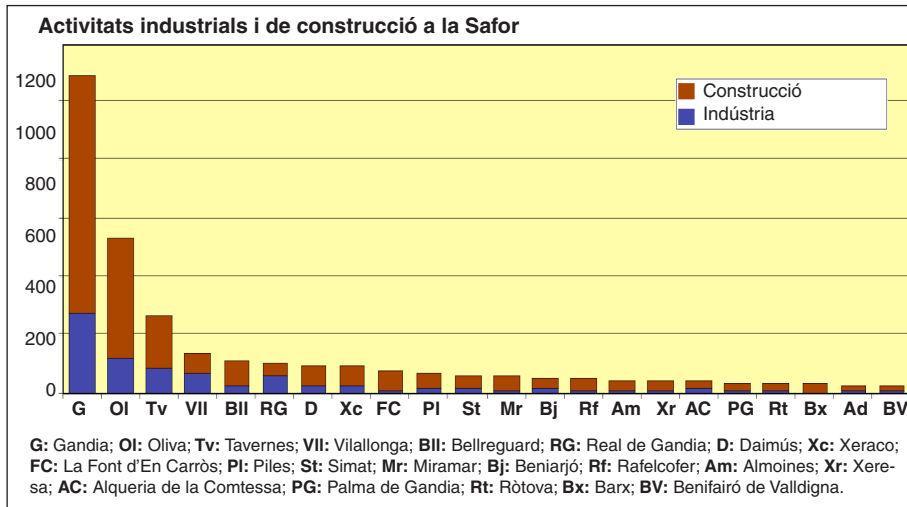

Si prenem les dades de la ciutat de Gandia, facilitades per la Tresoreria de la Seguretat Social, sobre la distribució sectorial de l'ocupació, veurem reflectida una estructura productiva on els serveis, el comerç (27%) i l'hostaleria (17%) concentren la major part de l'ocupació (uns 2/3), seguits, a gran distància, per la construcció (16%) i el conjunt de les activitats industrials. El paper de l'agricultura

és molt secundari, amb un 6% de l'ocupació total. Aquesta estructura representa, essencialment, l'estructura general de la comarca.

La indústria, a la Safor, manté la seua importància, especialment en el municipis més grans i també en altres específics com el Real de Gandia, Vilallonga, Daimús i Xeraco. Es caracteritza per tindre una gran diversificació productiva. En el cas de Gandia, les activitats més importants són les dedicades a la fusta (40%), agroalimentàries (24%), paper (10%), construcció de maquinària (11%) i altres (15%). A més, els percentatges relatius a la distribució d'empreses i treballadors per sector d'activitat ha estat molt estable en els darrers 5 anys.

Els treballadors autònoms, un dels col·lectius més importants i menys estudiats de la nostra comarca, representen el 22% dels treballadors del municipi de Gandia, però és també un col·lectiu molt important en cadascun dels nostres pobles.

Si continuem veient les dades per a Gandia, podem concloure que, en els darrers 4 anys, l'augment d'afiliats a la Seguretat Social ha estat molt important (22%), i també el del nombre d'empreses registrades (15%).

set-03	set-04	set-05	set-06	set-07
Evolució del nombre de treballadors inscrits en la TGSS				
22.072	23.156	24.929	26.806	26.971
Evolució del nombre d'empreses inscrites en la TGSS				
2.997	3.094	3.366	3.509	3.416
Font: Tresoreria General de la Seguretat Social.				

El nombre més elevat d'empreses de Gandia, d'un mateix sector i de més grandària, es troba en les indústries d'alimentació i de fusta. Són importants, en nombre d'empreses, les del sectors d'arts gràfiques i les de materials i equips elèctric i electrònics. En el cas de la construcció, que ha tingut un fort creixement (372 empreses el 2003 i 458 el 2006), el sector es caracteritza per la seua petita grandària, només prop de 8 treballadors de mitjana.

Sectors CNAE-93.		
Gandia 2006	Nombre empreses	Grandària mitjana
SECTOR PRIMARI		
Agricultura, caça i silvicultura	66	14.81
Pesca	44	3.13
INDÚSTRIA		
Ind. extractives	1	1
Alimentació, beguda i tabac	16	49.3
Tèxtil i confecció	12	5.35
Cuir i calçat	1	6.44
Fusta i suro	16	108.01
Paper i ed. gràfiques	23	12.94
Química	5	11.09
Productes de cautxú i mat. plàstics	3	3.5
Metal·lúrgia i prod. metàl·lics	14	9.62
Altres prod. Minerals no metàl·lics	11	11.52
Construcció de maquinària i equips	7	16.61
Material i equips elèctrics i electrònics	16	11.03
Material de transport	8	5.75
Manufactures diverses	10	7.28
Energia	8	2.53

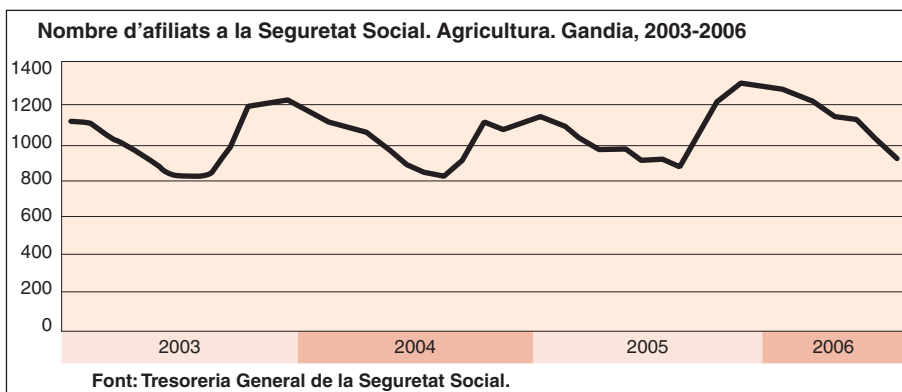
CONSTRUCCIÓ		
Construcció	458	8.24
SERVEIS		
Venda, manteniment i reparació de vehicles	121	7.94
Comerç majorista	174	8.61
Comerç minorista	584	6.49
Hostaleria	323	7.87
Transport i comunicacions	163	7.02
Intermediació financera	30	6.31
Activitats immobiliàries i de lloguer	464	6.16
Adm. pública, defensa i SS.	8	69.66
Educació	62	14.12
Activitats sanitàries i veterinàries	116	4.84
Altres activitats socials	616	4.31

Font: Tresoreria General de la Seguretat Social.

Agricultura i pesca

Les principals activitats primàries de la Safor són l'agricultura i la pesca. La ramaderia és pràcticament inexistent.

L'agricultura té una dinàmica ocupacional clarament estacional, en funció del mercat de la mandarina i la taronja, amb màxims en els mesos d'hivern i mínims en els mesos d'estiu. Aquesta estacionalitat ha permès, històricament, l'agricultura a temps parcial compatible amb el sector turístic. Amb el temps, atesos els rendiments econòmics decreixents de la taronja i l'atracció d'altres sectors, ha acabat amb la cultura agrària valenciana. Avui el manteniment de les àrees agràries és un veritable problema, tant per les dificultats de comercialització del producte com per la pressió urbanística que s'exerceix sobre la terra, de manera que la conservació dels conreus es planteja més en termes de manteniment de la qualitat de vida i d'un paisatge històric, que en termes de comercialització agrària.

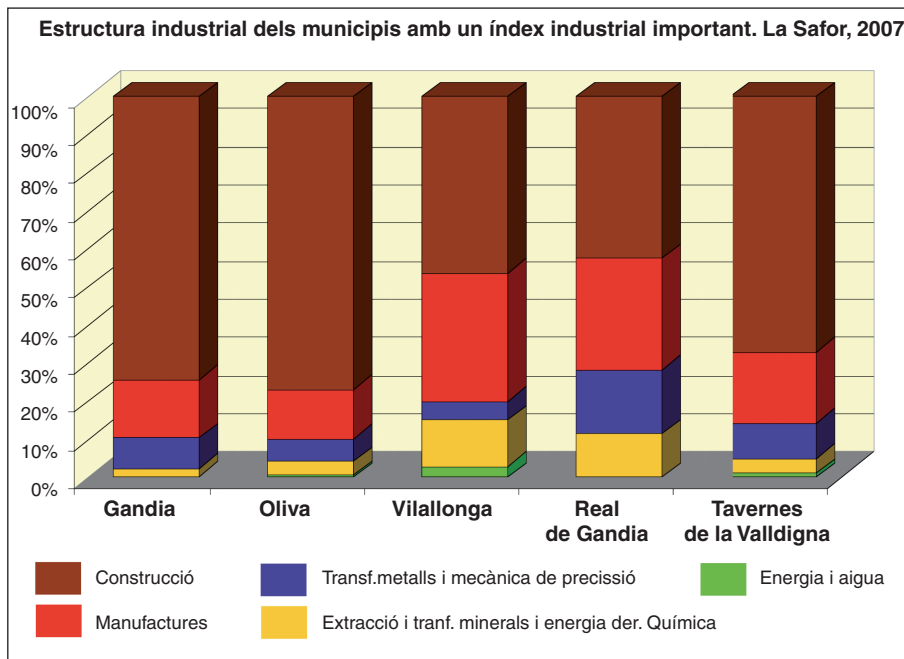
La manca de polítiques adreçades a la modernització de conreus i d'estructura comercial al camp valencià ha estat la constant dels governs valencians.

La pesca, per la seua banda, presenta un comportament de reducció lent i constant de llocs de treball, conseqüència dels processos de sobreexplotació dels bancs de pesca.

La indústria

Tot i que la Safor continua generant sòl industrial (encara que siga d'una grandària i dotacions insuficients), la inversió industrial, en termes relatius, no ha fet més que baixar.

La Safor, com totes les comarques del litoral de les CCV, presenta un bagatge industrial no massa important, tant en empreses com en volum d'inversió. A la nostra comarca, la inversió industrial no arriba al 25% del total de la inversió. Només algunes empreses importants, les de l'alimentació, la química i la fusta, mantenen uns nivells d'inversió acceptables i un esforç constant cap els mercats exteriors. La vocació que s'ha tingut vers la rajola, des del sector públic i el privat, la manca de polítiques reals de modernització i d'inversió en R+D, i la relació euro-dòlar, que ha perjudicat greument les exportacions, són totes qüestions

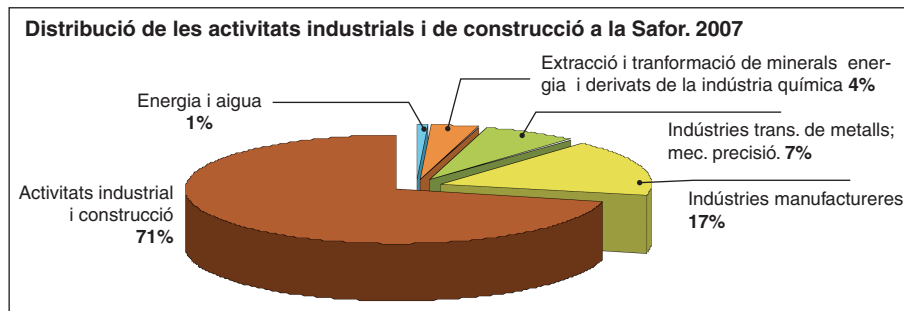

que expliquen per què, en els darrers anys, el sectors industrials de les PIME tingueren dificultats. Ara, una vegada més, tot el món gira la vista cap al sector de les PIME i la seua capacitat d'adaptabilitat al mercat, perquè les PIME són les genuïnes representants de la nostra economia real.

A escala comarcal, només cinc municipis tenen un índex industrial (sobre el valor 100.000 a tot l'estat) d'importància: Gandia amb 95, Oliva amb 39 i després Vilallonga i Oliva amb 24 i Tavernes de Valldigna amb 23.

En totes aquestes poblacions el pes del sector de la construcció és molt elevat, especialment a Oliva, amb més de 75% del conjunt de les activitats del sector industrial, però també a Gandia i Tavernes. El Real i Vilallonga tenen més diversificació industrial. També Vilallonga és el poble on, durant el període 2002-2007, més han crescut les activitats industrials, amb el 82,7%, seguit de Xeresa, amb un 69,6%, i Gandia, amb un 44% d'augment de les activitats.

La nostra indústria, petita i microempresa, moltes vegades es caracteritza per la fabricació de productes de demanda final i no de productes intermedis o semitransformats, la qual cosa, unida a la importació en massa de les matèries primes, fan que la nostra economia, com la resta de l'economia valenciana, no tinga els nivells de vertebració desitjables.

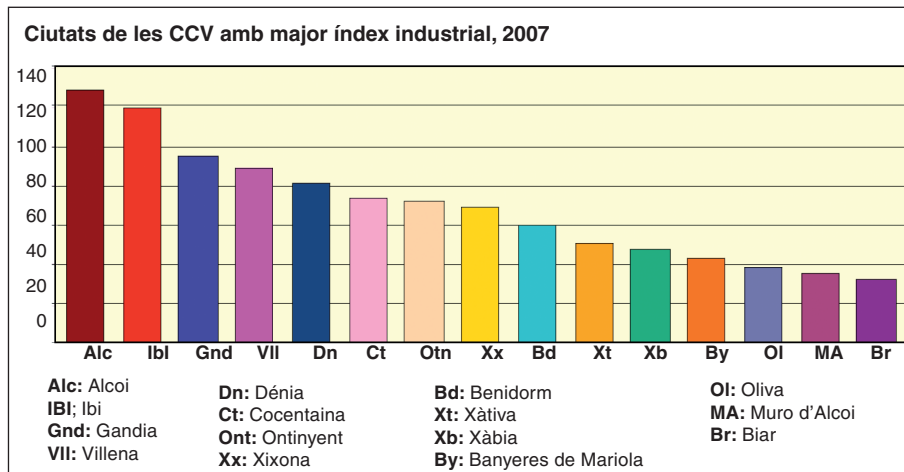

Tampoc no tenim una important indústria de fabricació de béns de capital i la gerència de les nostres empreses té uns baixos nivells de formació, raons que expliquen per què la majoria dels seus productes són madurs tecnològicament i poc intensius en R+D.

No som un país de grans empreses ni de grans distribuïdors. Tot i la gran vocació exportadora de les nostres empreses, especialment cap a Europa, patim de la manca de xarxes de distribució i màrqueting pròpies.

Per a finalitzar, cal dir que les nostres PIME tenen un baix nivell de capitalització i una forta dependència del finançament extern. A més, l'estructura de la propietat de les nostres empreses està molt concentrada en un o en pocs accionistes majoritaris, sobretot a l'empresa familiar, on sovint se sacrifica el potencial de creixement, l'actitud activa, la innovació contínua i la qualitat dels processos, al manteniment del control intern.

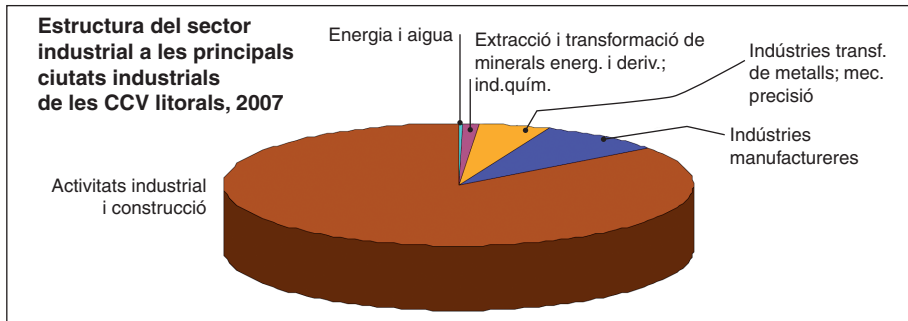
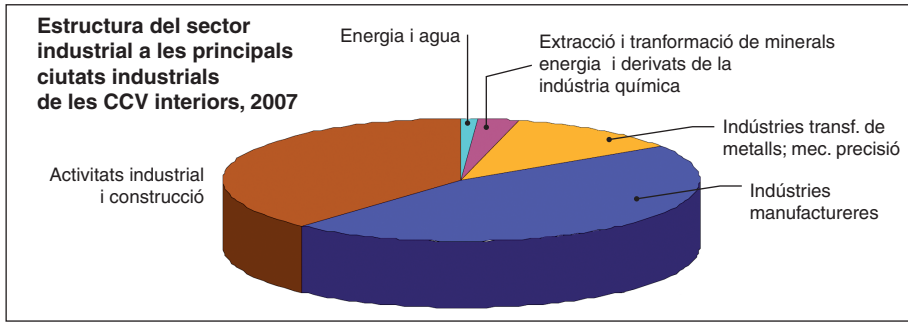
Aquestes limitacions haurien d'obligar l'administració a desenvolupar una estratègia constant de cara a les PIME i, especialment, en tot allò que millorara l'accés a la informació i als processos d'innovació i millora.

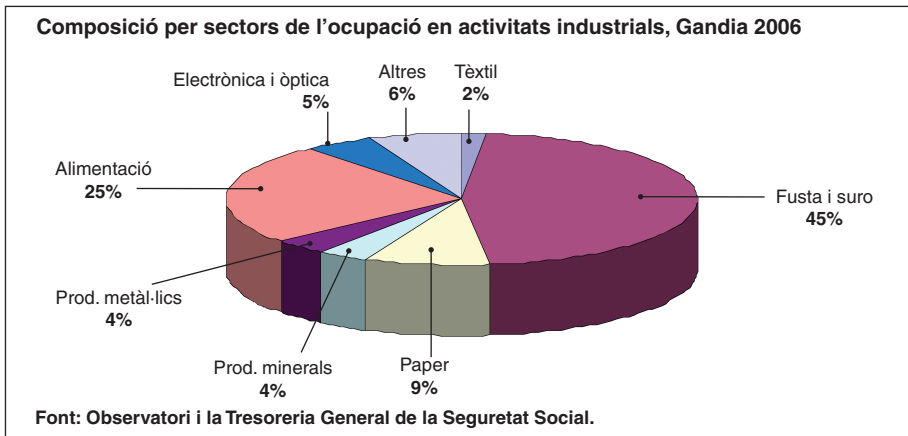
Ben al contrari, el que ha passat és que el creixement del sector de la promoció i de la construcció ha estat espectacular i desordenat, de manera que ha creat importants problemes d'ordenació territorial i mediambientals. El volum de negoci ha estat tan gran que s'ha endut gran part de la inversió empresarial, en detriment de la indústria i dels serveis avançats. A hores d'ara, una part important del capital acumulat valencià no és capital productiu, sinó capital residencial o immobiliari.

A les CCV, podem distingir clarament les CCV de l'interior de les CCV del litoral per la seua estructura industrial diferent. Dels quinze pobles amb un índex industrial més elevat, 10 pertanyem a les comarques de l'interior i 5, a les

del litoral, però especialment es pot observar el gran pes que té en els pobles de la costa el sector de la construcció, mentre que a l'interior, les manufactures i els transformats metàl·lics tenen una presència important.

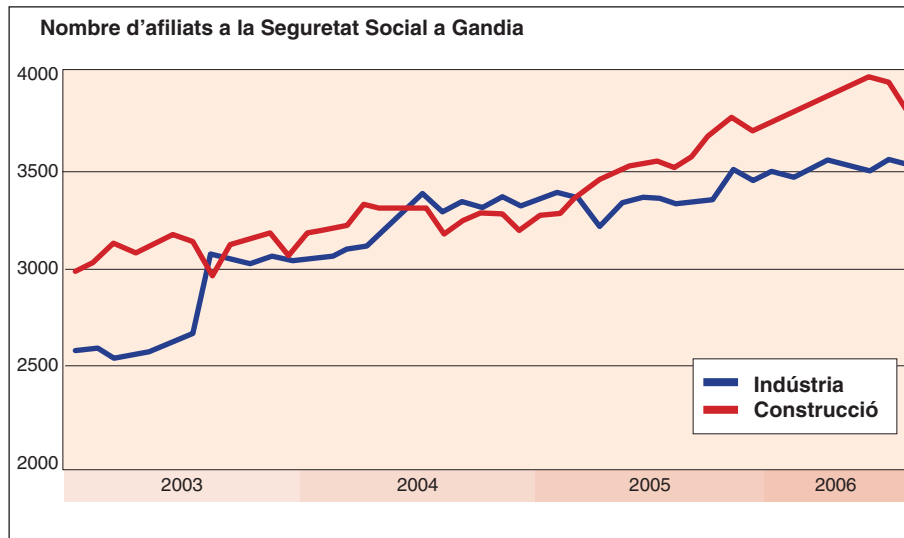

De les ciutats del litoral, només Gandia encara manté una bona presència dels sectors industrials productius, tot i que la construcció ha esdevingut una activitat central de l'estructura productiva.

La presència creixent del sector de la construcció i el fet de mantenir un sector industrial d'alimentació, fusta, arts gràfiques, etc., important, és el que produeix que estiga entre les 20 ciutats de l'estat, de més de 50.000 habitants, que han tingut un creixement més elevat de les activitats industrials.

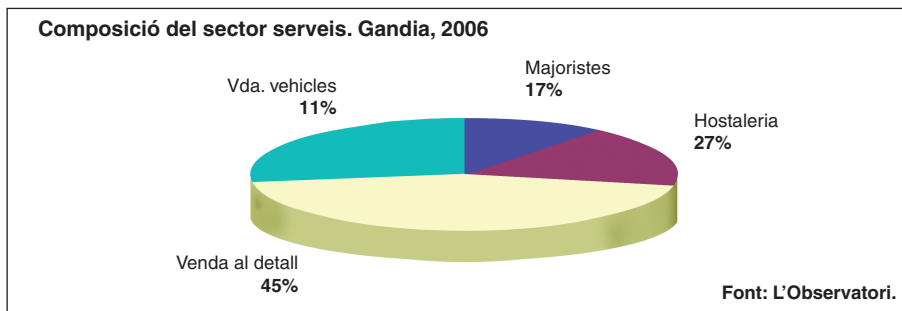
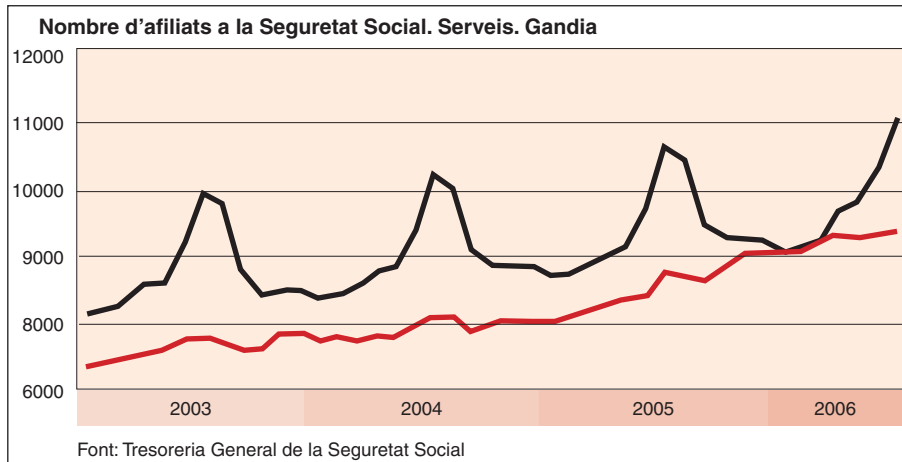
El model de creixement valencià encara es basa en un ús intensiu de factor treball no qualificat, cosa que explica que les activitats tinguen un nivell de productivitat del treball inferior a la mitjana espanyola. Els salaris i el nivell de formació dels empleats són més baixos perquè es continua volent competir via preu. Aquest tipus de creixement exigeix un treball abundant que s'obtenia dels excedents d'una agricultura a temps parcial i, ara com abans, d'abundants fluxos migratoris

Els serveis

Són l'activitat econòmica que concentra un volum d'ocupació més elevat, especialment a Gandia, amb uns 20.000 ocupats a mitjan any 2006.

En "altres serveis", l'activitat que mostra un percentatge d'ocupats més alt és la de les activitats immobiliàries i de lloguer, però cal destacar l'augment del concepte "altres prestacions". Aquesta partida inclou una gran varietat d'activitats difícilment classificables (associatives, recreatives, prestacions de serveis personals, treballs a les llars, etc).

Pràcticament tot l'augment que ha experimentat s'ha degut a la prestació de treballs domèstics, realitzats bàsicament pels nouvinguts.

El comerç

La Safor, cada vegada més, constitueix una mena de ciutat dispersa, innegable en allò que antigament es denominava l'Horta de Gandia. El funcionament d'aquesta ciutat-comarca, a la que li manca la necessària planificació comarcal, inexplicablement, és d'un gran dinamisme i d'una gran integració socioeconòmica.

El principal actiu econòmic de la comarca, tot i presentar una magnífica diversitat entre els diversos sectors productius (agricultura, indústria, turisme i serveis), és sens dubte el sector comercial. La capitalitat de Gandia, veritable *down town* de la ciutat dispersa, i que arreplega prop del 50% de la població comarcal,

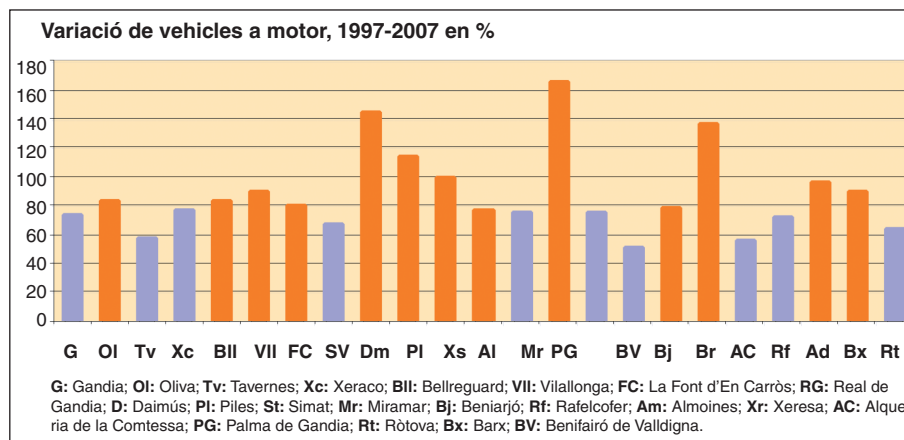
és gràcies a la seua funció de gran centre d'atracció comercial comarcal. Al sud de la comarca, la ciutat d'Oliva ha desenvolupat en els darrers anys una intel·ligent política comercial que ha millorat la seua presència en el sector, però molt lluny de la importància de Gandia.

El 2007, Gandia tenia un total de 1.542 comerços d'una antiguitat mitjana de 14 anys i que, desglossats per activitat, presentaven l'estructura següent

Activitats comercials	Nombre	Activitats comercials	Nombre
Moda, calcer i complements	350	Alimentació en autoservei	38
Mobiliari	332	Perfumeria i cosmètica	25
Alimentació	324	Llibres i premsa	23
Altre comerç especialitzat	281	Subministraments electrònics	13
Automoció i relacionats	70	Subministraments de construcció	12
Adrogueries i similars	63	Estacions de servei amb botiga	8
		Ferro i acer	3
Total		1.542	

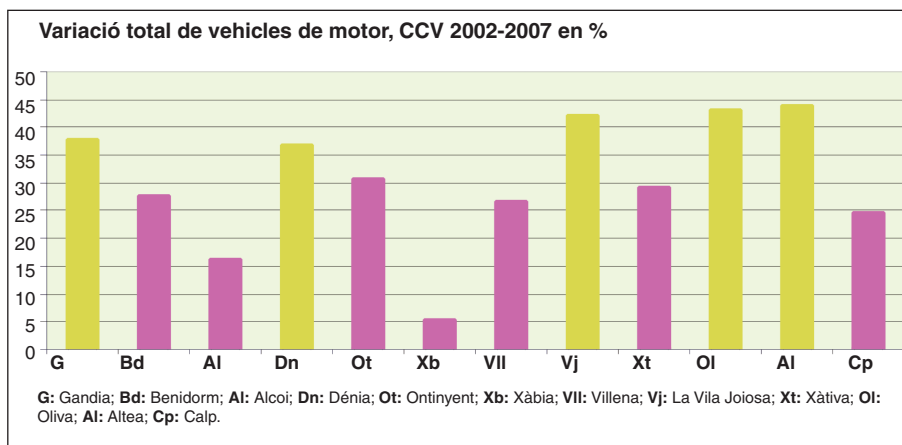
La mobilitat

Una de les conseqüències de la capacitat d'atracció comercial i de prestació de serveis de Gandia és el problema derivat de la mobilitat intracomarcal, cosa que s'agreuja considerablement atesa la vocació turística que té tot el litoral saforenc. Així, de la mateixa manera que hi ha una necessitat imperiosa de planificació comarcal del sòl i de limitació del creixement de tot tipus de construcció en un

litoral, ja molt saturat, el mateix podríem dir de l'establiment d'un transport públic, eficaç i intermodal, a la comarca. Les conseqüències de la manca d'una xarxa metropolitana de transport públic es tradueix en un increment constant i elevat de vehicles a motor privats.

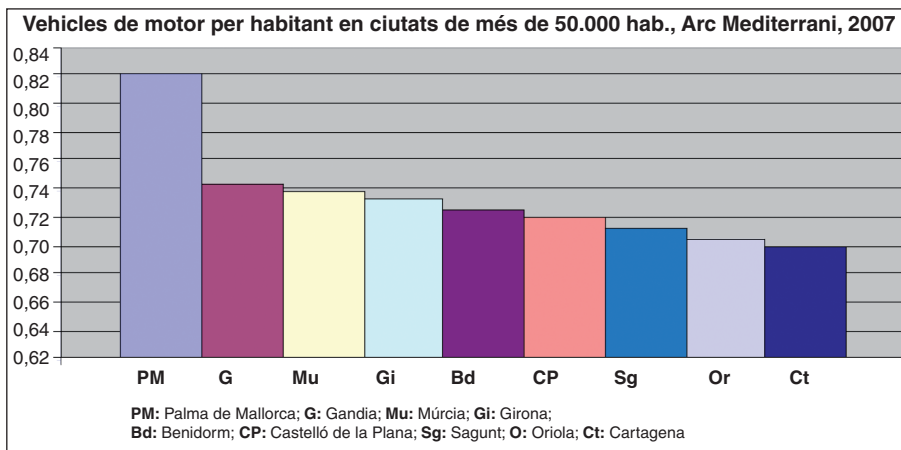
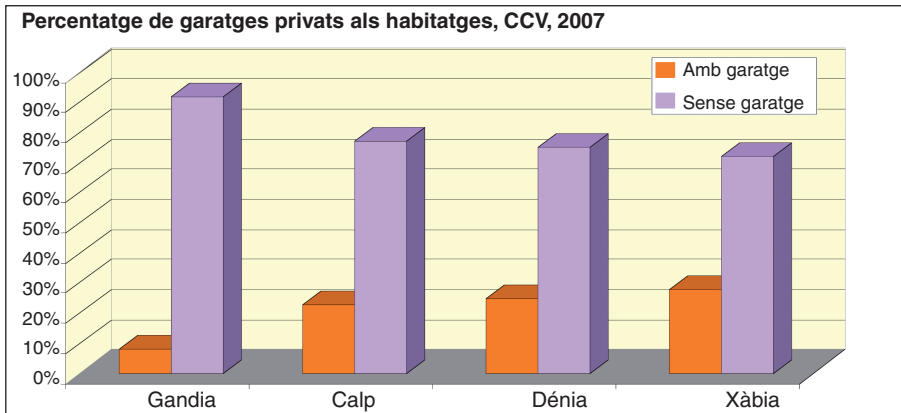
Aquesta situació és comuna a totes les comarques valencians i, per tant, a les CCV, especialment a les poblacions de la costa.

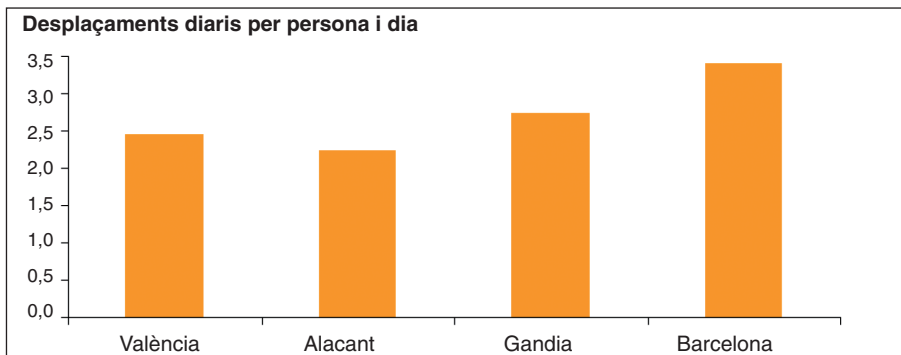
Si analitzem el nombre de vehicles de motor en el conjunt de l'Arc Mediterrani, per a ciutats de més de 50.000 habitants, veurem que Gandia ocupa el segon lloc, només darrere d'una ciutat insular i de la dimensió turística de Ciutat de Palma. En aquest moments però, com una manifestació clara de la crisi econòmica, segons dades de la DGT, la caiguda de les matriculacions de vehicles, en el primer trimestre del 2008, és del 28% respecte a les del darrer trimestre de 2007.

La problemàtica de l'ús intensiu del vehicle privat s'agreuja per la manca de garatges privats, producte d'una errònia política de construcció, intensificada pel creixement, en els darrers anys, d'un alt volum de construcció en dispers que augmenta la necessitat de mobilitat privada.

No és d'estranyar que, el ciutadà de Gandia considere el trànsit un dels problemes més importants de la ciutat i que, alhora, l'Ajuntament considere prioritàries les polítiques de construcció d'aparcaments, les de pacificació del trànsit, l'establiment de transport públic local i comarcal i la creació d'àrees de vianants per a ús ciutadà i comercial.

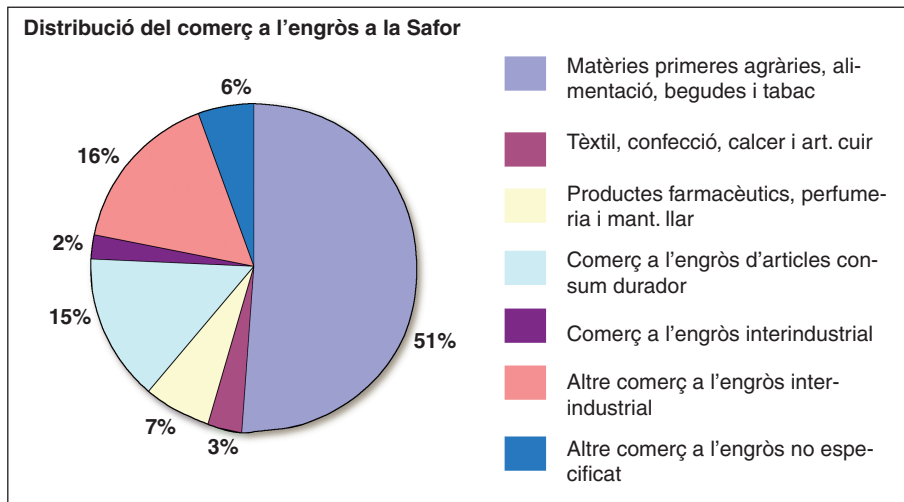

Encara que totes les poblacions situades al costat de l’N-332 pateixen d’un trànsit insuportable, Gandia, com a centre comercial i de serveis de la Safor, mostra unes pautes de mobilitat que reflecteixen clarament l’efecte de capçalera metropolitana.

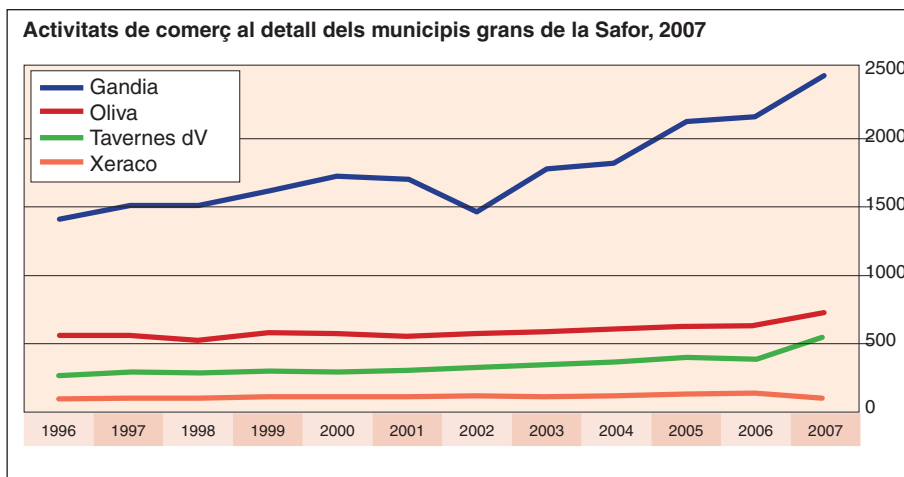

A més, cal considerar que al nucli de Gandia entren al dia més de 54.400 vehicles de fora de la ciutat i, al Grau de Gandia n'entren més 31.700.

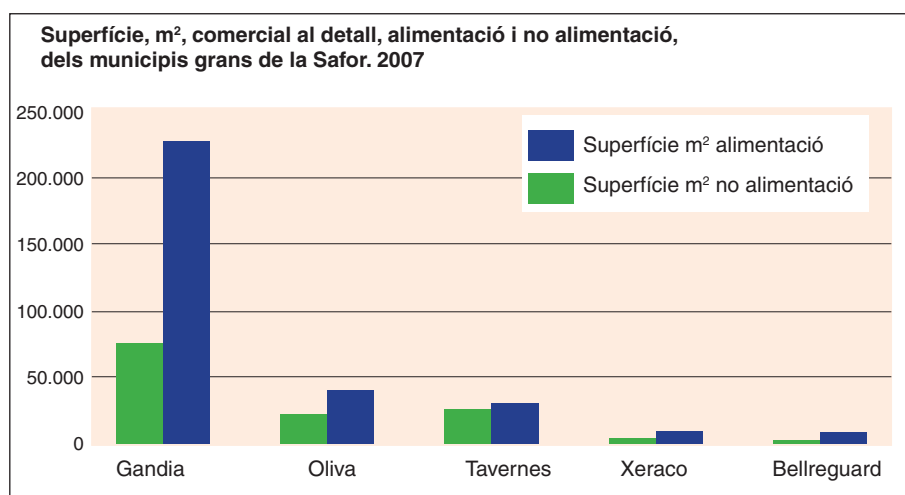
La importància de la mobilitat i el transport adquireix tota la seua rellevància quan analitzem el lloc central que ocupa Gandia, com a motor de la comarca, en l'àmbit comercial, tant al detall com a l'engròs, però no per això cal subestimar la importància que té la comarca, en el seu conjunt, especialment si analitzem el comerç a l'engròs.

En el cas del comerç al detall, la ciutat de Gandia porta un creixement constant en tota la diversitat de formats i tipologia de producte. Els pobles més petits, per contra, mostren els darrers anys un lleuger decaïment.

Gandia ha millorat la seua posició comercial en el conjunt del país. L'estratègia de mantenir un equilibri entre l'oferta comercial al detall al centre de la ciutat i l'obertura de grans superfícies a la perifèria, però adjacent al casc urbà, ha consolidat la ciutat en la seua àrea d'influència supracomarcal, tot esdevenint el centre comercial de les CCV. Des d'aquest punt de vista, com també en el de la prestació de serveis i el turístic, l'aposta per les CCV esdevé estratègica per a la competitivitat futura de la ciutat. De fet, Gandia suposa un centre comercial de primera magnitud, tant a l'àmbit de l'Arc Mediterrani com en el conjunt de l'estat.

Gandia, com a capçalera d'una àrea comercial del País Valencià, té una influència directa o compartida sobre un total de 70 municipis (els de la Safor, més molts altres pobles de la Vall d'Albaida i de la Marina Alta) un total de 369.146 habitants, segons les dades de l'Anuari de la Caixa 2008.

Una manera de veure la importància comercial de Gandia és comparant-la amb les subàrees comercials de l'estat espanyol. Entre les ciutats subàrees comercials, de més de 50.000 habitants i de més de 100.000 residents a la resta de la subàrea comercial d'influència, la capital de la Safor, amb 369.146 de població total de la subàrea, ocupa el quart lloc a l'estat, només darrere de les grans subàrees, i ja conurbacions, de Sabadell-Terrasa (població total de la subàrea 945.166 habitants), Leganés-Getafe-Fuenlabrada (1.039.945) i Alcalá de Henares-Torrejón de Ardoz (701.778), i molt per davant de ciutats com

Influència comercial directa de Gandia sobre el conjunt del territori. Pateco.

Collado Villalba, Alcorcón-Móstoles-Arroyomolinos, Santa Lucía de Tirajana, Granollers, Mataró i Barakaldo.

Si classifiquem aquestes mateixes subàrees comercials pel percentatge de l'àrea comercial d'influència sobre el total de població de la subàrea, la de Gandia quedaria en tercer lloc, superada per ciutats menys importants en població i en volum comercial.

Subàrees comercials de més de 50.000 habitants i més de 100.000 habitants a la resta de la subàrea				
Subàrea comercial	Població capçalera de subàrea 1	Població resta de subàrea 2	Població total subàrea 3 = 1 + 2	Importància resta subàrea 4 = 2/3
Collado Villalba	52.886	248.723	301.609	82,47%
Santa Lucía de Tirajana	58.335	221.989	280.324	79,19%
Gandia	77.421	291.725	369.146	79,03%
Granollers	58.854	193.265	252.119	76,66%
Torrelavega	55.418	128.102	183.520	69,80%
Benidorm	69.058	150.020	219.078	68,48%
Fuengirola	65.421	138.281	203.702	67,88%
Linares	61.262	122.776	184.038	66,71%
Barakaldo	96.412	157.134	253.546	61,97%
Berja - Ejido (El)	92.613	142.412	235.025	60,59%
Mataró	119.035	175.652	294.687	59,61%
Sabadell - Terrassa	403.848	541.318	945.166	57,27%
Vilanova i la Geltrú	63.196	83.436	146.632	56,90%
Alcalá de Henares - Torrejón de Ardoz	311.899	389.879	701.778	55,56%
Reus	104.835	114.675	219.510	52,24%
Vélez-Málaga	69.604	75.245	144.849	51,95%
Oriola	80.468	84.232	164.700	51,14%
Arona	72.328	73.220	145.548	50,31%

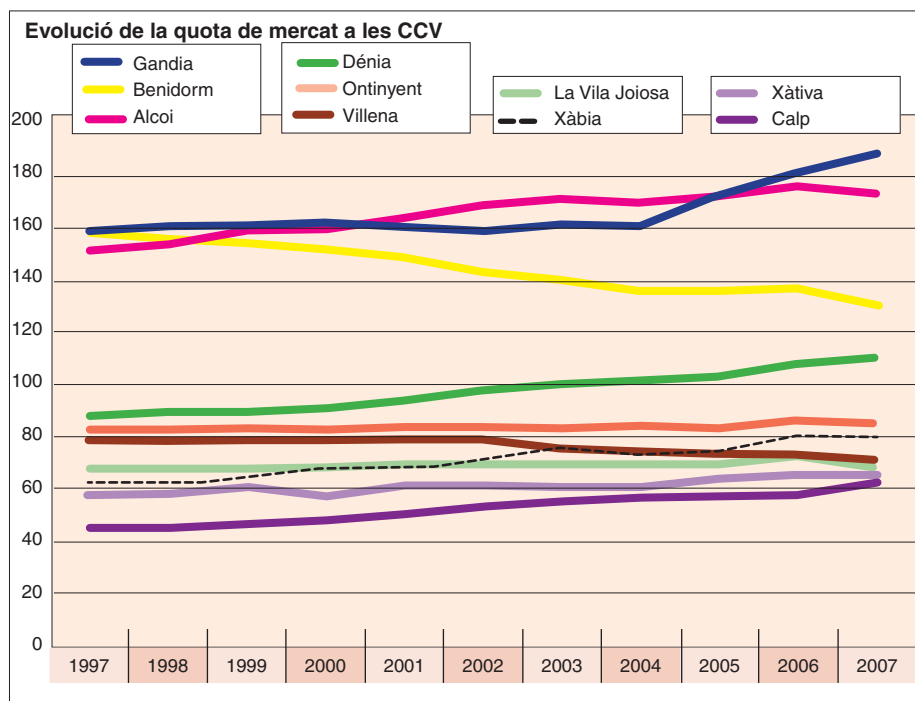
A partir de les dades que ens facilita l'Anuari de la Caixa sobre despesa per habitant en les capçaleres de les subàrees comercials, podem fer un càlcul que quantifiqui el mercat potencial comercial de Gandia. El resultat final serà una mica inflat, atès que la capacitat de despesa per habitant, en el conjunt de la subàrea comercial, serà lògicament una mica menor que a Gandia, però dóna una bona idea del volum total del possible mercat.

Subàrea comercial de Gandia					
Població capçalera	Població resta subàrea	Total població de la subàrea	Despesa per habitant ciutat	Mercat potencial ciutat	Mercat potencial subàrea
77.421	291.725	369.146	3.402	263.386.242	1.255.834.692

Si analitzem la quota de mercat, que mesura la capacitat de consum comparativa dels municipis en productes i serveis, tenint en compte la població i el seu poder adquisitiu i sobre una base estatal igual a 100.000, veurem que la quota de mercat de tots el municipis de la Safor tindria un índex de 400, dels quals, 183 correspondrien a Gandia; 62, a Oliva; i 40, a Tavernes de la Vallidigna.

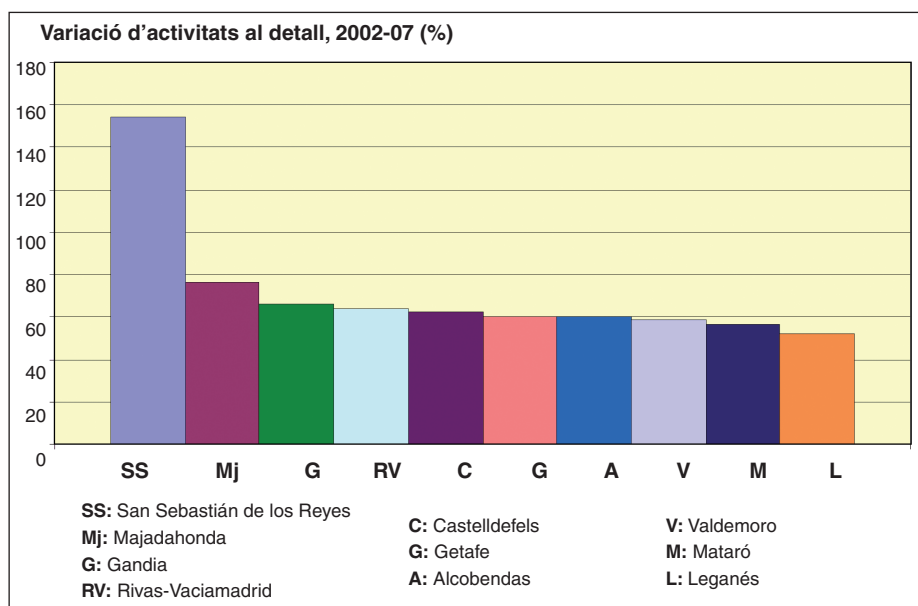
Gandia i Benidorm encapçalen la quota de mercat a l'àmbit de les CCV. Dénia va augmentant la seua quota, mentre que Alcoi va perdent pes específic. La quota de mercat de Gandia dintre de l'Arc Mediterrani ocupa el lloc 22 (per davant té 9 capitals de província), però en el seu conjunt, i també Gandia, la quota de mercat dels municipis d'aquest àmbit territorial presenta un cert estancament o lleugeres baixades relatives, atesa la importància comercial que van adquirint altres àrees de l'estat, especialment de Madrid.

Aquesta lleugera pèrdua relativa dintre de l'estat no ens pot amagar el fort creixement que comercialment ha tingut la ciutat, de fet, és la tercera de les ciutats de l'Arc Mediterrani d'una quota de mercat superior a 150, en increment de les activitats del comerç al detall per al període 1996-2007, amb un 73,08%, darrere de Torrevella i Calvià, i la tercera en increment en activitats del comerç a

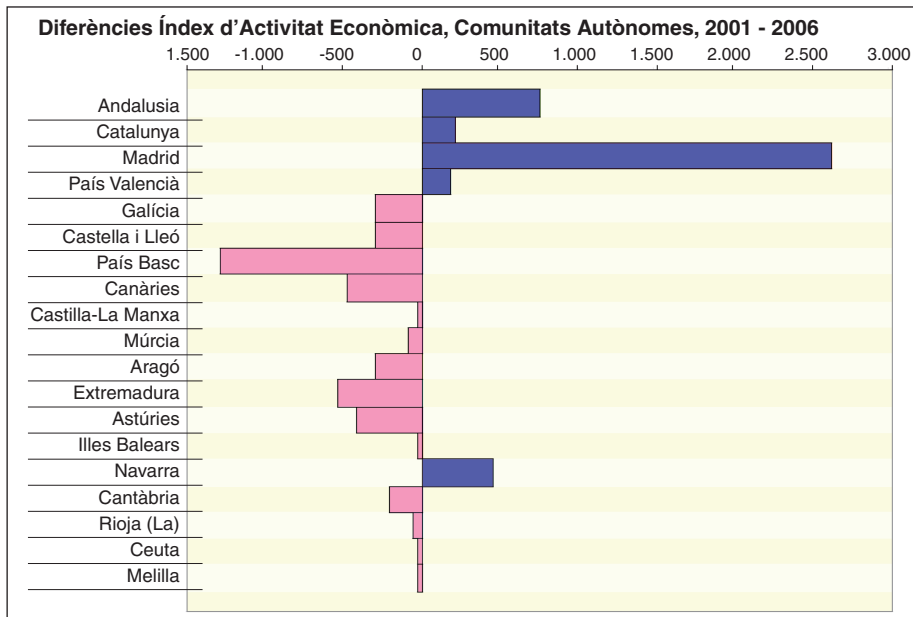
l'engròs, 56,6%, darrere de Mataró i Calvià. Tots aquests increment percentuals per davant de les capitals de província i de ciutats més grans.

Les mateixes conclusions obtenim si analitzem l'increment d'activitats al detall entre les ciutats de més de 50.000 habitants de tot l'estat. En aquests cas, Gandia ocupa el tercer lloc de tot l'estat, enmig de les ciutats del cinturó de Madrid i d'algunes ciutats del cinturó de Barcelona.

El cada vegada més gran pes que la Comunitat de Madrid té en el conjunt de l'estat, (ben bé podríem parlar d'un neocentralisme ben acusat), és la raó bàsica perquè, malgrat la millora del conjunt de les activitats econòmiques que ha tingut la nostra comarca i, especialment Gandia en termes comercials, els índexs relatius de l'Anuari de la Caixa (base 100.000 per a tot l'estat) mostren una pèrdua relativa sobre el conjunt d'Espanya.

Si analitzem l'índex d'activitat econòmica de l'Anuari de la Caixa, el qual s'obté dels valors de l'impost corresponent al conjunt d'activitats industrials, comercials, serveis i professionals, entre els anys 2001 i 2006, s'observa clarament el desproporcionat creixement de l'activitat econòmica de la Comunitat de Madrid respecte de la resta de l'estat.

A escala municipal, l'augment de l'índex d'activitat econòmica també es localitza a Madrid i als pobles de la seua comunitat autònoma.

El turisme

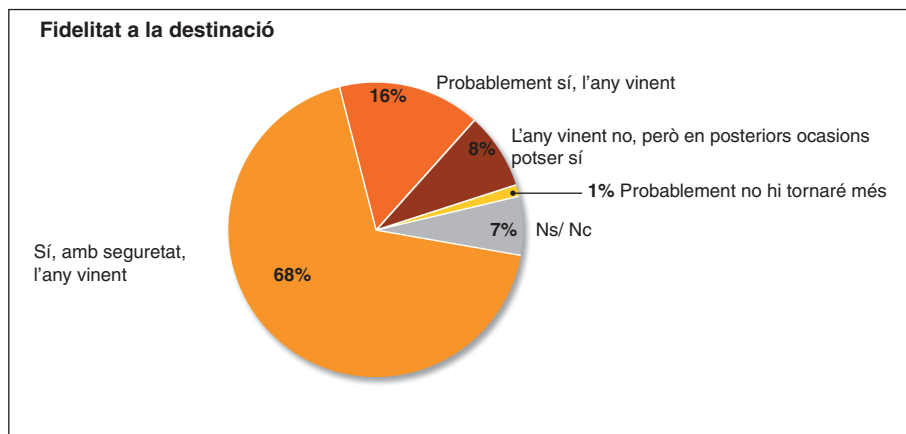
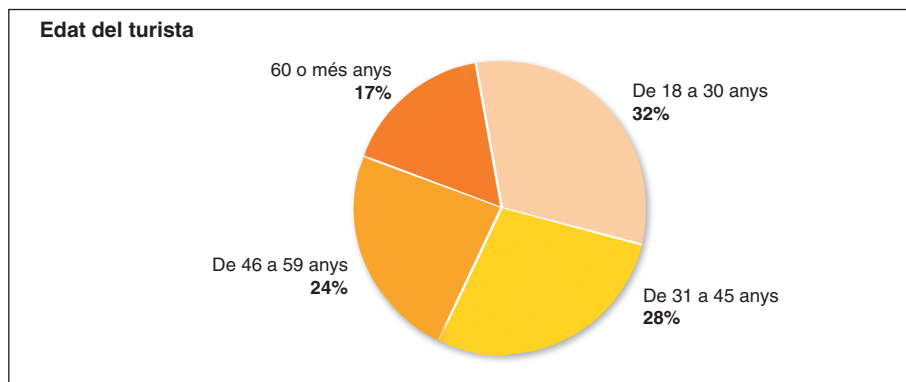
Les favorables condicions físiques i climàtiques que caracteritzen el nostre territori han propiciat el desenvolupament d'una gran activitat turística. Aquesta s'ha implantat a les CCV de maneres molt diferents; així podem parlar de grans ressorts de turisme de sol i platja, com Benidorm; d'espais de segona residència, com Gandia o Dénia; o d'àrees especialitzades en turisme residencial per a estrangers, com Benissa. Més recentment, també podem parlar de dos models més: els grans projectes urbanísticoturístics que combinen l'oferta d'allotjament amb l'oferta complementària especialitzada, com el golf o el termalisme, i el turisme rural.

Els diversos estudis sobre la demanda turística, a la nostra comarca, mostren molt poca variació en la tipologia de visitants que acudeixen al municipi i en les motivacions que els mouen a fer-ho. La seua forma de transport continua sent el cotxe particular (82%) i el ferrocarril (11%), mentre que l'avió (6%) i l'autobús (8%) són quasi marginals. El mitjà de transport és coherent amb la procedència

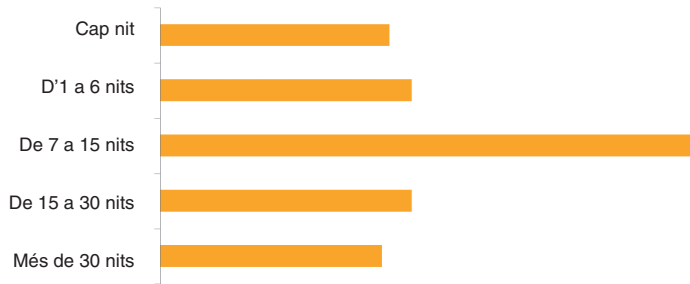
del nostre turista: resident valencià, el 24%; de la resta de l'estat, 69%; i resident a l'estranger, només el 7%. Si analitzem l'època de l'any que vénen, el 52% només ve a l'estiu, el 35% a l'estiu i en altres èpoques de l'any, i esporàdicament, l'11%.

En general, es tracta d'un visitant que mostra un elevat grau de satisfacció amb la seua estada i en la qualitat i diversitat dels productes que determinen la seua elecció: sol, platja i oferta de restaurants, llocs d'oci i comerços. Sembla que, amb els anys, s'hi ha arribat a un total acord sobre la tipologia, la qualitat i el preu dels productes i serveis turístics demandats i els que s'ofereixen, així que, el nostre turista, no es mostra gens exigent respecte a les possibilitats de tenir una oferta complementària variada.

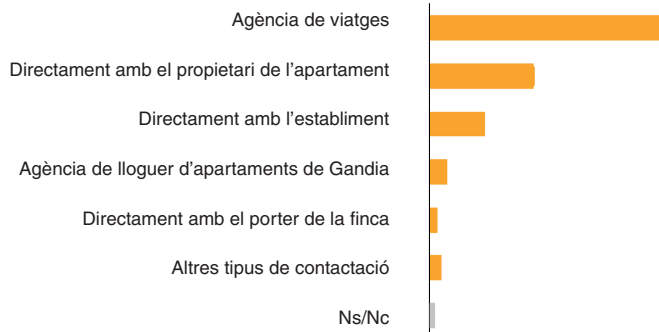
Podem agafar com a exemple l'enquesta realitzada per l'Observatori socioeconòmic, feta als turistes de Gandia l'estiu de 2007.

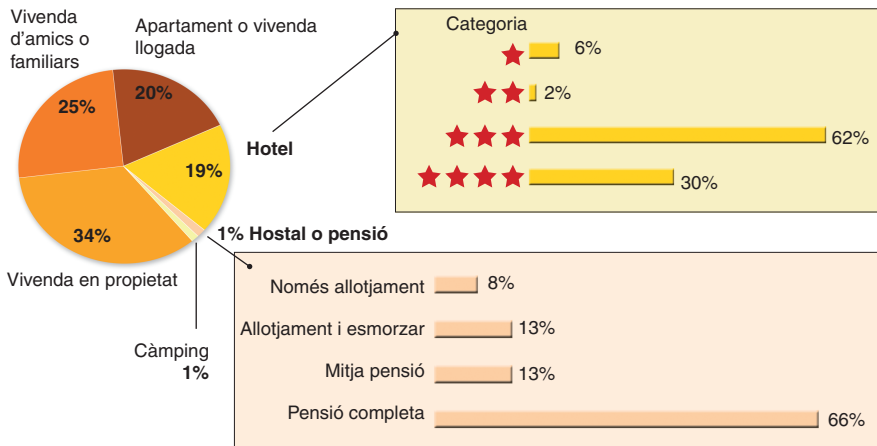
Durada de l'estada

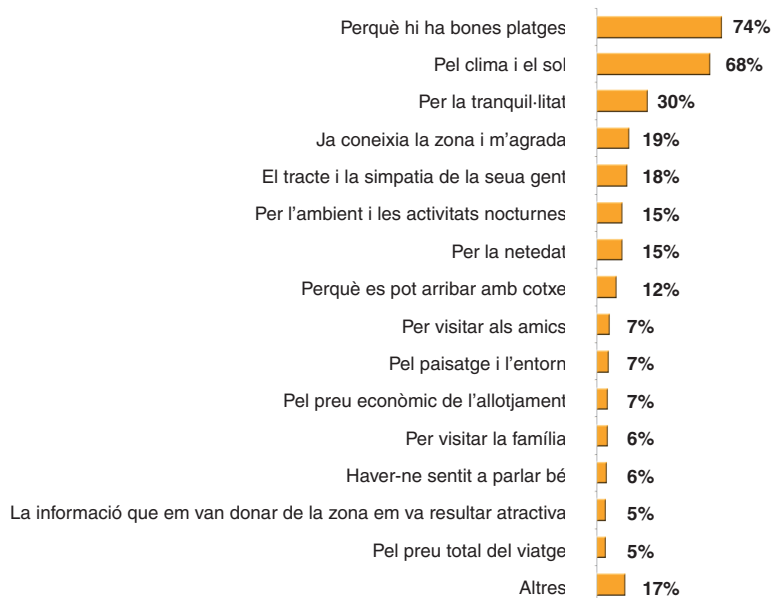
Forma de contractació de l'estada

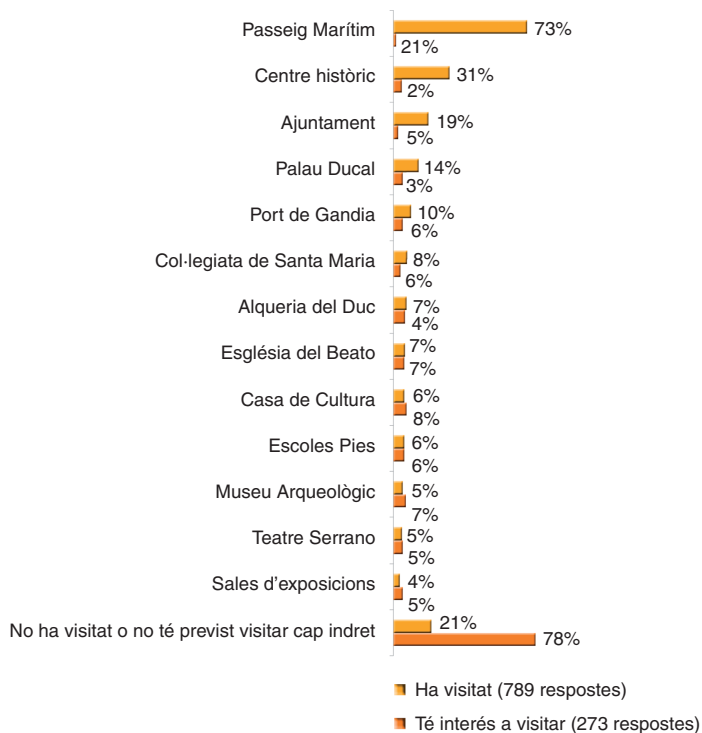
Lloc d'estada

Motivacions per visitar Gandia

Llocs de visita durant les estades

És cert que, encara que el turisme de sol i platja és, i ho serà en el futur, un producte extremadament atractiu, no podem obviar el que ens ensenyen altres destinacions turístiques madures semblants a les nostres. Allò que els turistes cerquen, cada vegada més, són activitats complementàries que facen la seua experiència turística més estimulante i rica. Sabem que, en el context d'una economia global, els usos, els costums i les pràctiques del turista van canviant ràpidament, de manera que hi ha més diversificació en les destinacions turístiques, les vacances s'organitzen de manera més freqüent, més autònoma i de durades més curtes.

El nostre sector turístic ha d'estar preparat per atraure i donar un servei de qualitat als diferents tipus de visitants que es poden veure motivats per l'oferta natural, històrica i cultural que pot oferir el sector i, així, reduir l'estacionalitat de l'activitat turística, posar en valor el patrimoni històric i cultural de la comarca i aconseguir una millora constatable dels serveis que ara s'ofereixen.

Massa vegades, al nostre turisme no se li ha donat el tractament d'indústria autòctona i ha quedat exclusivament en mans dels interessos dels promotors immobiliaris. La construcció d'habitatge d'ús secundari ha centrat les principals iniciatives associades al turisme. Així, s'ha creat un excés de sòl residencial amb una inadequada ordenació del territori i el maltractament del paisatge. També és cert que aquesta tipologia de turisme residencial, fidelitza els clients i evita fluctuacions i tensions anuals en el sector.

Al sector li cal una reactivació de les destinacions tradicionals i l'estructuració de productes nous. La tendència actual apunta cap a una estandardització de l'oferta de qualitat mitjana, però sembla que no serà suficient. Trencar una estacionalitat tan acusada no és possible sense un nombre més elevat d'empreses d'oferta complementària centrades en l'oci actiu, fires, congressos i el producte cultural, que donen resposta a una demanda més exigent i qualificada. Cal redissenyar l'oferta turística i començar a vendre la ciutat, o la comarca, com una destinació turística, i incloure-hi el sol i la platja, les compres, els espais naturals, les possibilitats esportives i el patrimoni cultural.

Les noves competències internacionals que s'obren amb els vols barats, l'alt nivell d'endeutament de la societat espanyola (primer client de la Safor) i la inconsistència del sector empresarial, són els límits a la transformació que requereix el sector.

La manca d'una estructura administrativa comarcal impossibilita dur a terme polítiques actives i coordinades que són de vital importància atesos els reptes del sector: la petita oferta hotelera, l'excés de places en habitatges no declarats, l'absència de cultura empresarial en la prestació del serveis de qualitat, la cada vegada més elevada construcció en dispers i els problemes derivats d'un sistema residencialista de ja fa molt anys.

A nivell de CCV, Benidorm és un líder molt destacat. A la Safor, només Gandia té una rellevància estimable, seguida d'Oliva. Dins de l'Arc Mediterrani, l'índex turístic situa a Gandia (266) en el lloc 30, a Oliva (137) en el lloc 50, mentre que Benidorm (2.733) hi ocupa el 3.

	Any 2007		Any 2008		Variació 2000-2007	
	Nombre d'hotels	Nombre de places en hotel	Nombre d'hotels	Nombre de places en hotel	Nombre d'hotels	Nombre de places en hotel
Benidorm	125	38.143	125	33.869	0,00%	12,62%
València	69	16.147	40	7.798	72,50%	107,07%
Alacant	34	6.808	28	4.980	21,43%	36,71%
Peníscola	33	7.809	32	5.901	3,13%	32,33%
Gandia	24	5.322	20	4.024	20,00%	32,26%
Cast. de la Plana	16	2.168	10	1.332	60,00%	62,76%
Dénia	18	1.956	11	1.052	63,64%	85,93%
Benicàssim	15	2.496	16	2.577	-6,25%	-3,14%

Font: Conselleria de Turisme

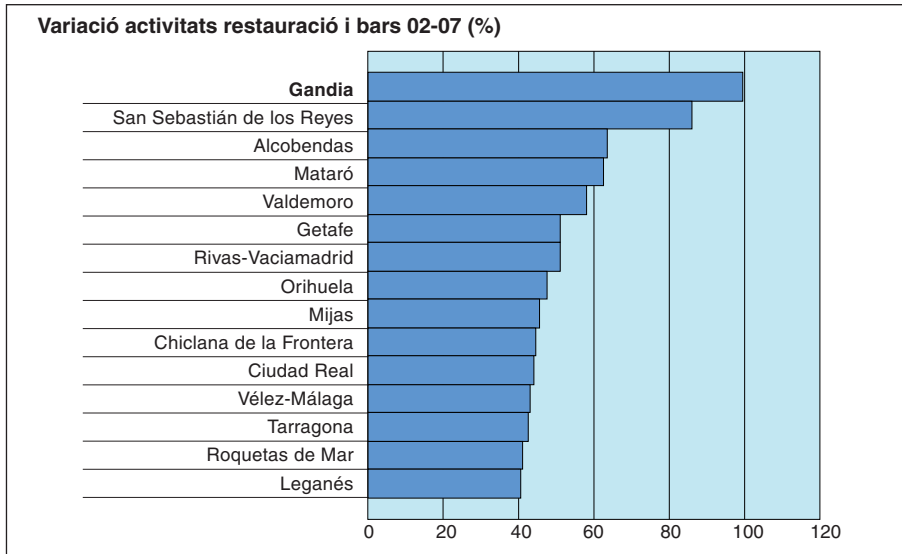
Tot i la insuficiència de la nostra oferta hotelera, condició imprescindible per aconseguir fer polítiques turístiques amb seriositat, el creixement del sector de la promoció i la construcció de segona residència ha estat espectacular, amb les ja comentades distorsions en el tradicional equilibri sectorial de l'economia i mediambientals.

Bars i restaurants

Gandia ocupa el primer lloc de l'estat en l'augment de bars i restaurants, en el període 2002-2007, per a ciutats de més de 50.000 habitants. A hores d'ara, la

ciutat, amb 951 activitats, pràcticament ha duplicat el nombre d'establiments que tenia el 2002.

L'oferta d'oci que presenta la ciutat en aquesta activitat fa que la competència en el sector siga molt dura, tot i que la qualitat dels restaurants és majoritàriament d'un nivell intermedi-baix. La crisi i l'excés d'oferta ja està fent-se sentir en alguns d'aquests establiments.

A mena de conclusió. Els nous escenaris econòmics

L'economia de la Safor continua mostrant el seu dinamisme i la seua capacitat d'adaptar-se als forts canvis que s'han produït els darrers anys.

El sector comercial, no només al detall sinó també a l'engròs, ha mostrat la seua capacitat de liderar, des de Gandia, una transformació de les seues estructures. De fet, ha eixamplat contínuament la seua àrea d'influència i ha millorat la seua competitivitat respecte a la resta de les ciutats valencianes, no així respecte a la resta de les ciutats de la regió de l'EURAM.

En els darrers anys, el mercat immobiliari ha imposat les directrius del creixement comarcal, afavorit pels processos de globalització i per les polítiques governamentals de generació de sòl. Les conseqüències negatives són observables en l'ordenació del territori i en la manca d'inversions en els sectors de l'economia productiva.

El sector turístic ha mantingut el seu dinamisme gràcies a la fidelitat dels clients, però cada vegada més pateix de les limitacions estructurals: manca de diversitat en l'oferta, deficient comercialització del destí i excessiva estacionalitat. Trencar una estacionalitat tan acusada no serà possible sense un nombre més elevat d'empreses d'oferta complementària que donen resposta a una demanda més exigent i qualificada.

Més dificultats té el sector industrial. El seu model de creixement basat en l'ús intensiu del treball no qualificat, provoca una productivitat del treball inferior a la mitjana estatal, i també ho són els salaris i el nivell de formació dels treballadors.

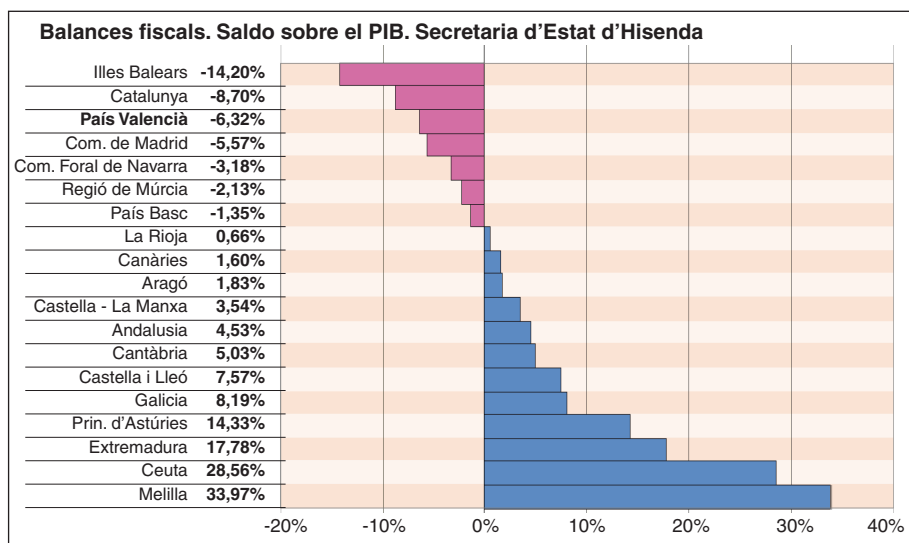
Els indicadors econòmics i socials ja estan avisant de les limitacions del model actual. El País Valencià està perdent posicions en la majoria d'indicadors socials (atenció sanitària, fracàs escolar, llei de la dependència...) i econòmics (nivell de renda, producció industrial, etc.), i tot fruit d'una aposta per un model econòmic, orientat al creixement de la construcció i el grans esdeveniments turístics, que no ha funcionat i deixa una herència difícil de gestionar en moments de crisi. Sembla evident la necessitat d'un canvi de model de desenvolupament que se centrara en les polítiques d'augment de la productivitat del territori en la seua totalitat.

L'esforç a fer és molt important, ateses les situacions de partida i els nous paradigmes econòmics. En aquest sentit, la condició perifèrica de l'economia valenciana i el seu desavantatge per a competir en la producció dels països desenvolupats (productes diferenciats i qualificats fent ús de noves tecnologies i d'un millor saber fer) constitueix el primer toc d'atenció atesa la globalització i la deslocalització de les empreses intensives en mà d'obra, que són la base de la indústria valenciana tradicional.

L'aposta per un nou model productiu basat en els increments de productivitat i no a competir a base de salaris barats, passa indefugiblement per incrementar la inversió pública i privada en R+D, per la potenciació de la societat del coneixement i l'ús intensiu de les noves TIC, aspectes en els quals tenim un significatiu retard.

Darrerament, cal fer una referència al model de finançament autonòmic. En el cas valencià és insuficient i exigeix un esforç de contribució excessiva a la solidaritat interterritorial, cosa que ens fa perdre posicions en la renda familiar

disponible respecte del lloc que ocupem en la nostra aportació al PIB. Caldria que el govern regional, no només gestionara adequadament els seues recursos (som la comunitat autònoma més endeutada de l'estat) i els orientara cap a l'economia productiva i els serveis socials bàsics, sinó, que a més, tinguera la capacitat d'atendre les necessitats socials i econòmiques de la societat.

L'Arc Mediterrani

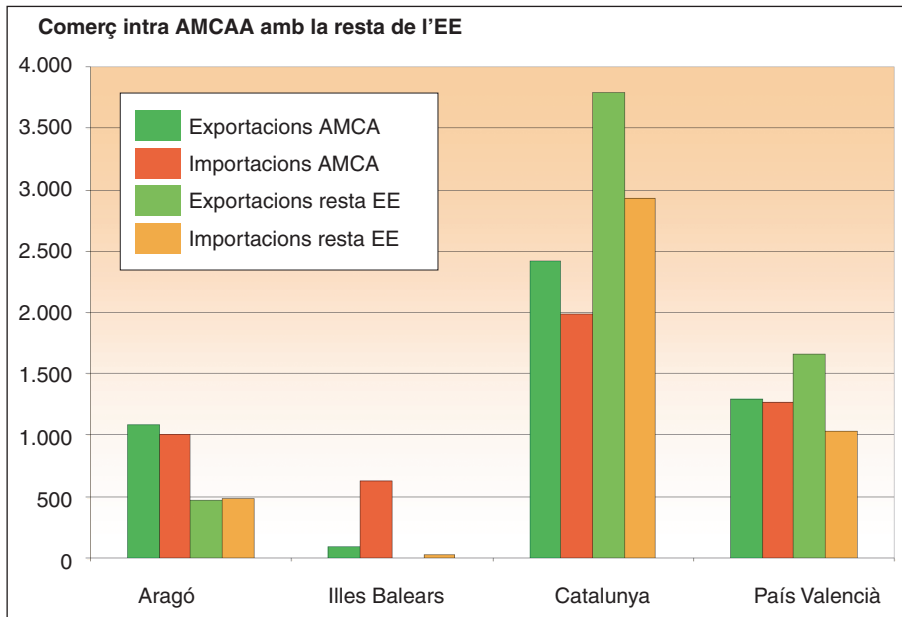
Ja he fet referència a la incomprendible manca de representació administrativa i política per a gestionar la ciutat dispersa que constitueix avui la Safor. També cal insistir en la necessària descentralització regional del país, amb la creació d'àrees de gestió suficientment grans i coherents per a desenvolupar polítiques específiques de planificació i gestió del territori. En aquest sentit, massa vegades s'ha explicat el model de les CCV per la seua capacitat de generar un creixement en xarxa, policèntric i dispers, que facilitara l'articulació funcional de l'interior i la costa, i també la cohesió entre el nord i el sud del país.

Des d'aquesta mirada al territori, que és la base sobre la qual s'articulen els processos de desenvolupament, cal continuar reflexionant sobre la participació valenciana en l'eix mediterrani i, a través d'ell, les perspectives i els punts forts de la nostra connexió a Europa com a membres de l'Euroregió de l'Arc Mediterrani Europeu (EURAM).

Les comunitats autònomes de l'Eix Mediterrani comparteixen una estructura social i empresarial molt homogènia i mantenen forts lligams entre si, fruit de la forta complementarietat dels seus teixits productius.

- Les tres regions de l'Eix són els seus principals clients i proveïdors.
- Es caracteritzen pel seu caràcter emprenedor, un fort comerç minorista, una gran vocació exportadora i un desenvolupat sector turístic, i tot, gràcies a una completa xarxa de PIMES que han tingut sempre la capacitat d'adaptar-se a les necessitats del mercat.
- Entre elles circulen anualment més de 15.700 milions d'euros en mercaderies, volum al qual cal afegir capítols com el turisme o els moviments de capitals.
- Quasi totes les exportacions i les importacions de les Balears amb la resta de l'Estat s'efectuen amb altres regions de l'Eix Mediterrani.
- Al voltant del 44% de les exportacions i gairebé el 55% de les importacions de València amb l'Estat es realitzen amb altres àrees de l'Eix Mediterrani.
- Aproximadament, el 39% de les exportacions i una mica més del 40% de les importacions de Catalunya amb la resta de l'Estat tenen per destinació i per origen altres territoris de l'Eix Mediterrani.

L'Europa moderna s'ha constituït al voltant d'un gran eix, la banana central europea, que ha aglutinat el poder polític, tecnològic i científic, però al mateix

temps, el procés de dissolució de les fronteres ha dut a la cohesió d'espais intraeuropeus que tenen com a denominador comú les afinitats culturals, moltes d'elles anteriors a les constitucions dels mateixos estats: l'eix atlàntic, l'eix nòrdic, l'eix Mediterrani i, ara, l'eix de l'Europa Central. Un dels eixos més dinàmics és el de la Mediterrània Nord-Occidental, que comprén el Piemont, la Ligúria, la Saboia, el Llenguadoc, la Provença, l'Occitània i l'antic regne d'Aragó, Múrcia i Andalusia. Per tant, la participació activa en aquest eix (l'EURAM), que s'ha convertit en un dels més dinàmics d'Europa, amb un pes específic molt important dins de l'estat, es una de les prioritats estratègiques de la nostra economia i el nostre camí natural cap a Europa.

L'EURAM respecte al conjunt de l'Estat espanyol representa:

- El 50% de la població i del PIB.
- El 50% del VAB de la producció agrària.
- Prop del 50% de la producció industrial (55% en el cas de béns de consum i productes intermedis).
- Prop del 60% de les exportacions a Europa.
- El 65% del tràfic portuari, excloent-hi Canàries i la major part del tràfic intercontinental amb Àsia i el Nord d'Àfrica

La connexió europea

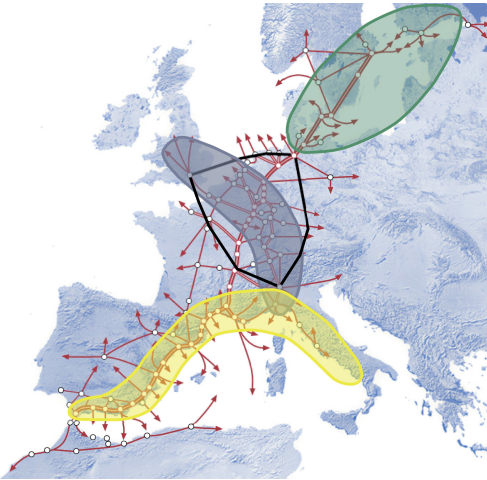
Un dels projectes emblemàtics de l'EURAM el constitueix la xarxa ferroviària del Gran Eix FERRMED, un projecte que vol convertir l'Arc Mediterrani en la gran façana d'entrada i distribució de mercaderies cap a Europa, i per tant, una de les grans infraestructures europees que ens connecte en el grans centres de desenvolupament europeu.

El projecte presentat a la Unió Europea interconnecta els ports marítims i fluvials més importants, i també els eixos Est-Oest més rellevants d'Europa. La longitud del tronc principal és de 3.500 km.

FERRMED vol actuar en els factors R+D+4i (Investigació, Desenvolupament, Innovació, Identitat) de la Cadena Global de Valor Afegit, en concret en els que incideixen en el ferrocarril i en el transport intermodal, per augmentar la competitivitat de les empreses a la UE.

Aquest estàndards signifiquen:

- Xarxa ferroviària reticular i policèntrica d'alta incidència socioeconòmica i intermodal.
- En els grans eixos d'aquesta xarxa disposar de dues línies de doble via, l'una amb prioritat pel trànsit de passatgers i l'altra amb prioritat pel trànsit de mercaderies.
- En les línies amb prioritat per a les mercaderies:
- Ample de via UIC i aptes per a trens llargs i pesants de fins a 1.500 m i màxim 5.000 tones amb sistema d'exploació unificat. En règim de lliure competència.
- Disponibilitat d'una xarxa potent de terminals intermodals flexibles i polivalents.
- Capacitat per absorbir el 35% del tràfic terrestre de llarga distància.

Amb el fenomen creixent de la globalització, els ports i els aeroports esdevenen infraestructures logístiques intermodals clau, que requereixen una xarxa òptima d'interconnexió, en aquest cas ferroviària, amb els seus propis hinterlands.

Aquest gran eix te una influència directa i pròxima sobre 245 milions d'europes (54% de la població de la UE-25 i 66% del

PIB), a més, te una influència directa sobre 60 milions d'habitants de l'Àfrica del Nord, enllaça amb l'extrem occidental del Ferrocarril Transsiberià i és l'eix vertebrador de l'Arc Mediterrani, que pot arribar a integrar a Andalusia, Múrcia, País Valencià, Catalunya i les Illes Balears.

Els plantejaments territorials, amb la dimensió europea i el món globalitzat que vivim, adquireixen una importància que massa vegades obviem i són, de fet, les grans decisions que situen el nostre territori en el centre del món o, pel contrari el releguen a una posició perifèrica.

Setembre 2008